

OPINNÄYTETYÖ

Koulun kerhotoiminnan kehittäminen nuorille Pyhtään kunnassa

Kaisa Männistö

Yhteisöpedagogin koulutusohjelma, järjestö- ja nuorisotyö

(120 op)

9/2023

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogin koulutusohjelma AMK, järjestö- ja nuorisotyö

Tekijät: Kaisa Männistö

Opinnäytetyön nimi: Koulujen kerhotoiminnan kehittäminen nuorten osalta Pyhtään kunnassa

Sivumäärä: 43 ja 12 liitesivua

Työn ohjaaja: Juha Nikkilä

Työn tilaaja: Pyhtään kunta

Opinnäytetyö tutki ja kehitti nuorille suunnattua koulujen kerhotoimintaa Pyhtään kunnassa. Opinnäytetyön tietoperusta keskittyi koulujen kerhotoimintaan, nuorten vapaa-ajan harrastuneisuuteen ja harrastuneisuuden vaikuttavuuteen nuorten elämässä sekä laadulliseen tutkimukseen.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää tilaajalle uusi kerhomalliehdotus, joka houkuttelisi nuoria osallistumaan koulun kerhotoimintaan. Opinnäytetyö nosti esille nuorten näkemyksiä koulun kerhotoiminnasta. Myös kerhotoiminnan ohjaajien ajatuksia nimenomaan nuorille suunnatusta kerhotoiminnasta tuotiin esille.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Tutkimusstrategiana toimi tapaustutkimus. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin verkossa täytettävää kyselytutkimusta. Kysely toteutettiin verkkokyselynä Pyhtään kunnan yläkouluikäisille nuorille sekä koulun kerhotoiminnan ohjaajille.

Opinnäytetyön avulla luotiin uusi nuorille suunnattu kerhomalli. Kerhomalli pitää sisällään sisältöön, käytäntöön ja viestintään liittyviä seikkoja. Uuden kerhomallin avulla nuoria on tarkoitus saada osallistettua ja innostettua koulun kerhotoiminnan pariin Pyhtään kunnassa. Kerhomalliehdotusta ei opinnäytetyön aikana kokeiltu käytännössä. Kerhomallia tullaan tilaajan toimesta kehittämään käytännön arjessa nousseiden huomioiden pohjalta.

Asiasanat: kerhotoiminta, nuoret, vapaa-aika, harrastukset, kvalitatiivinen tutkimus, kyselytutkimus

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree programme in NGO and Youth Work, Bachelor's Degree

Author: Kaisa Männistö
Title: Development of school club activities for young people in Pyhtää municipality
Number of Pages: 43 and 12 attachment pages
Supervisor(s): Juha Nikkilä
Commissioned by: Pyhtää municipality

This thesis researches and develops school club activities that are aimed at young people in Pyhtää municipality. The data base of the thesis focused on school club activities, the hobbies of young people in their leisure time and the impact of hobbies on young people's lives and qualitative research.

The purpose of this thesis was to develop a new club model proposal, which would attract young people to participate in school club activities. The thesis highlighted young people's views on school club activities. School club activity instructors ideas about club activities aimed specifically for young people have also been brought up.

The thesis was carried out as a qualitative study. The research strategy was a case study. A survey was used as the data collection method. The survey was conducted as an online survey. The survey was carried out for middle school-age young people in Pyhtää municipality and the instructors of the school's club activities.

With the help of the thesis, a new club model for young people was created. The club model includes aspects related to content, practice and communication. With the help of the new club model, young people can be involved and inspired in school club activities in Pyhtää municipality. The club model proposal has not been tested in practice during the thesis. The club model will therefore be constantly developed on the basis of observations that arise in everyday practice.

Keywords: club activities, young people, leisure time, activities, qualitative research, questionnaire survey

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
2	TILAAJA, TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA TARVE.....	8
	2.1 Pyhtään kunta.....	8
	2.2 Pyhtään kunnan suomenkieliset peruskoulut toimintaympäristönä.....	8
	2.3 Koulujen kerhotoiminnan kehittäminen nuorten osalta.....	9
3	KOULUJEN KERHOTOIMINTA	10
	3.1 Koulun kerhotoiminnan historia	11
	3.2 Koulun kerhotoiminnan kehittäminen	13
	3.3 Koulun kerhotoiminnan erilaiset kerhomallit	14
	3.4 Koulun kerhotoiminta Pyhtään kunnassa	14
4	HARRASTUNEISUUDEN MERKITYS NUORILLE.....	15
	4.1 Nuorten vapaa-aika ja harrastuneisuus	15
	4.2 Harrastustoiminnan vaikutus nuorten hyvinvointiin.....	16
	4.3 Osallisuus ja nuorten osallistaminen harrastustoiminnassa	17
5	TUTKIMUSMENETELMÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	20
	5.1 Tapaustutkimus.....	20
	5.2 Kvalitatiivinen tutkimus	21
	5.3 Kyselytutkimus	22
	5.4 Kvalitatiivinen tutkimus opinnäytetyössä.....	24
	5.5 Tutkimuksen toteutus.....	24

6	TUTKIMUKSEN TULOKSET JA ANALYYSI	26
6.1	Taustatiedot.....	26
6.2	Toimintaan osallistuminen ja osallistumattomuus.....	28
6.3	Tieto koulun kerhoista	31
6.3	Toiminnan sisältö ja rakenne	33
6.4	Ohjaajien kyselyn tulokset.....	35
6.5	Analyysi	36
7	ARVIOINTI	39
7.1	Luotettavuuden arviointi.....	39
7.2	Opinnäytetyön eettinen näkökulma	39
7.3	Itsearviointi	40
7.4	Tilaaajan arviointi.....	41
7.5	Tavoitteiden täytyminen ja kehittämisehdotukset	41
8	POHDINTA.....	43
	LÄHTEET	45
	LIITTEET.....	49

1 JOHDANTO

Koulujen kerhotoiminta on ollut osa koulujen toimintakulttuuria jo pitkän aikaa. Erityisesti kerhotoiminta alkoi nosta uudelleen päätään vuonna 2008. Tällöin toiminta alkoi jälleen yleistyä ja siihen kiinnitettiin entistä enemmän huomiota. Kerhotoiminnan aktiivinen kehitys alkoi niin paikallisella kuin valtakunnallisellakin tasolla. Koulujen kerhotoiminta onkin saatu vakiinnutettua osaksi koulujen perustoimintaa. Kuitenkaan kerhotoiminta ei juuri houkuttele nuoria osallistumaan kerhoihin.

Myös Pyhtään kunnan koulun kerhotoiminnassa tilanne on sama nuorten osallistumisen suhteen. Nuoria on ollut hankala saada mukaan toimintaan. Pienessä kunnassa koulun kerhotoiminta luo harrastusmahdollisuuksia. Nuoret eivät kuitenkaan ole erityisen innostuneita osallistumaan tällaiseen harrastustoimintaan ja vapaa-ajan viettoon. Nuorten saaminen koulun kerhotoiminnan pariin lisäisi Pyhtään kunnan nuorten vapaa-ajan mielekkyyttä ja näin myös nuorten hyvinvointia. Nuorten saaminen toiminnan ja mielekkään tekemisen pariin myös vähentäisi ei-toivottua vapaa-ajan käyttäytymistä.

Miten nuorille suunnattua koulujen kerhotoimintaa voidaan kehittää Pyhtään kunnassa? Nuoret itse ovat avainasemassa, kun kehitetään heille suunnattua toimintaa. Nuorten ajatuksia, kokemuksia ja mielipiteitä kysymällä saadaan paljon arvokasta tietoa toiminnan kehittämiseen nimenomaan nuorten osalta.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutkimuksellisella kehittämistoiminnalla luoda ja kehittää nuoria houkutteleva uusi kerhomalli. Tavoitteena oli löytää ne asiat, jotka vaikuttavat nuorten osallistumishaluun. Näiden tietojen pohjalta kehitettiin enemmän nuoria houkutteleva kerhomalli. Kriittinen tarkastelu ja uudelleen kehitys otettiin huomioon suunnitellessa uutta kerhomallia, jotta toiminta innostaa nuoria ja vakiintuu vuosiksi eteenpäin.

Koulujen kerhotoimintaa on tutkittu ja kehitetty erityisesti vuosina 2011–2015 (Opetushallitus 2023b). Kehittäminen on keskittynyt kerhotoiminnan vakiinnuttamiseen ja yleiseen kerhotoiminnan kehittämiseen. Nuorten harrastuneisuutta ja sen vaikutusta nuoriin on tutkittu sen sijaan paljon. Opinnäytetyön tietopohja jakautuu kahteen pääluukuun. Koulujen kerhotoiminnasta kerrotaan luvussa 3 ja luku 4 tarkastelee nuorten vapaa-aikaa ja harrastuneisuutta.

Opinnäytetyön tutkimusosiossa kaikille Pyhtään kunnan 6–9.luokkalaisille toteutetaan kysely koulujen kerhotoimintaan liittyen. Kysely valikoitui tutkimusmenetelmäksi, jotta katsonnasta

saadaan iso ja kattava. Lisäksi täydentävä kysely tehtiin koulujen kerhotoiminnan ohjaajille. Tutkimus oli menetelmältään laadullinen. Tutkimuksen menetelmiä tarkastelleen viidennessä luvussa ja tutkimustuloksia ja niiden analyysiä luvussa kuusi.

Lopuksi kahdeksannessa luvussa esitellään opinnäytetyön tuotos. Tuotos on kerhomalliehdotus, joka löytyy myös liitteistä numerolla 1. Liite on lopullinen kerhomalliehdotus, jota avataan tarkemmin luvussa kahdeksan.

Opinnäytetyön tuotoksena syntyi uusi toimintatapa koulujen kerhotoimintaan nuorten osalta sekä tietoa nuorten osallistumisesta. Opinnäytetyö tuotti myös uuden kerhotoimintamallin, joka pohjautuu tutkimuksiin ja niiden analyyseihin. Uusi toimintatapa voidaan ottaa kokeiluun Pyhtään kunnan koulujen kerhotoimintaan ja jatkokehittämiseen syksyllä 2023 tai keväällä 2024, riippuen siitä, mikä sopii tilaajan aikatauluun parhaiten.

2 TILAAJA, TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA TARVE

2.1 Pyhtään kunta

Tämän opinnäytetyön tilaajana toimii Pyhtään kunta. Pyhtää, ruotsiksi Pyttis, sijaitsee Kymenlaakson maakunnassa. Ikää Pyhtäällä on jo lähes 700 vuotta. Kunta on pieni, mutta hyvin toimelias. Asukkaita Pyhtäällä on noin 5120. (Pyhtään kunta 2023a.)

Pyhtää on muuttovoittoinen kunta, joka houkuttelee erityisesti lapsiperheitä. Vuonna 2021 alle 15-vuotiaiden asukkaiden osuus oli 15,9 %. Koko maan vastaava osuus oli 15,4 %. (Tilastokeskus 2023.) Pyhtäätä luonnehditaan rauhalliseksi, elinvoimaiseksi ja ympäristöltään luonnonmukaiseksi (Pyhtään kunta 2023b).

Pyhtään kunta tarjoaa vapaa-ajan palveluita kaikenikäisille. Pyhtääläiset pääsevät harrastamaan esimerkiksi kulttuuria sekä monipuolisesti liikuntaa. Nuorille on oma nuorisotila sekä muita palveluita. (Pyhtää kunta 2023b.)

Pyhtään kunta tarjoaa vain perusopetusta. Toisen asteen opintoja ei kunnalla ole tarjota. (Pyhtään kunta 2023c.) Pyhtää on ainoa Kymenlaakson kaksikielinen kunta. Ruotsinkielisten osuus on noin 6 % kunnan väestöstä. (Kuntaliitto 2023.) Pyhtää tarjoaa myös ruotsinkielistä varhaiskasvatusta ja perusopetusta (Pyhtään kunta 2023c).

2.2 Pyhtään kunnan suomenkieliset peruskoulut toimintaympäristönä

Tämän opinnäytetyön pääasiallisena toimintaympäristönä toimii Huutjärven koulu. Kyläkoulujen, Suur-Ahvenkosken koulun sekä Hirvikosken koulun, kuudennen luokan oppilaat osallistuvat myös opinnäytetyön kyselyosuuteen. Ruotsinkielinen koulu ei ole osa tätä opinnäytetyötä, sillä tämän koulun oppilaat jatkavat ruotsinkieliseen yläkouluun toiselle paikkakunnalle. Huutjärven koulu on opinnäytetyön tekijän pitkäaikainen työnantaja.

Pyhtään kunnassa on yhteensä neljä peruskoulua. Näistä peruskouluista yksi on ruotsinkielinen ja yksi on yhtenäiskoulu, jossa ala- ja yläkoululaiset ovat hallinnollisesti samassa rakennuksessa. Opetustoimen toiminta-ajatuksena on oppimisen edistäminen, hyvä kasvatus ja tarpeellisten tietojen ja taitojen antaminen kannustavassa sekä turvallisessa ympäristössä. (Pyhtään kunta 2023c.)

Huutjärven koululla annetaan perusopetusta 1–9. luokkalaisille ja sen lisäksi esiopetusta. Koululla toimivat myös erityisopetuksen mukautetun opetuksen luokat ja joustavan perusopetuksen luokka yläkoulukäisille. Huutjärven koululla toimivat myös oppilaskunta, tukioppilastoiminta sekä vertaissovittelu Verso. (Huutjärven koulu 2023a.) Huutjärven koululla oli keväällä 2023 490 oppilasta, joista 139 oli yläkoululaisia. Opetushenkilökuntaa koululla työskentelee noin 60 kasvatusalan ammattilaista. (Huutjärven koulu 2023a.)

2.3 Koulujen kerhotoiminnan kehittäminen nuorten osalta

Koulujen kerhotoimintaa tarjoavat kaikki Pyhtään kunnan koulut. Aamu- ja iltapäivätoimintaa tarjoavat Hirvikosken koulua lukuun ottamatta kaikki koulut. (Pyhtään kunta 2023c.) Opinnäytetyön tekijä on havainnut valitettavan ilmiön, kuinka etenkin nuoret yläkoululaiset, eivät ole tällä hetkellä halukkaita osallistumaan koulun kerhotoimintaan. Tarvetta on siis selkeästi tehdä kehittävää tutkimustyötä sen osalta, miten nuoria saataisiin enemmän innostettua toiminnan pariin sekä kuinka uudet käytänteet saataisiin vakiinnutettua kerhotoimintaan. Ilmiö tuntuu olevan valtakunnallinen, mutta tässä opinnäytetyössä tarkastellaan Pyhtään kunnan koulujen kerhotoimintaa nuorten, erityisesti yläkoululaisten, osalta.

Kerhotoimintaa on kehitetty valtakunnallisesti erityisesti vuodesta 2011 vuoteen 2016. Tämän jälkeen erilaiset kehittämisprojektit ja tutkimukset koulujen kerhotoiminnasta ovat olleet vähäisempiä. (Opetushallitus 2023b.) Myös Pyhtään kunta on osallistunut valtakunnalliseen ja paikalliseen kerhotoiminnan kehittämiseen. Pyhtään kunnassa nähdään tärkeänä, ettei koulujen kerhotoiminnan potentiaalia unohdeta nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden tukijana ja mahdollistajana harrastustoiminnan kautta.

3 KOULUJEN KERHOTOIMINTA

Koulujen kerhotoiminta on luotu vastaamaan monenlaisiin lasten ja nuorten tarpeisiin. Koulun kerhotoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslaissa määriteltyä ja opetussuunnitelmiin kirjattua koulujen järjestämää kerhotoimintaa. (Opetushallitus 2023a.) Kerhotoiminta on suunnitelmallista ja turvallista toimintaa (Kerhokeskus 2013, 22). Opetushallitus rajaa (2023b), että koulujen kerhotoiminta on harrastustoimintaa, joka on koulun järjestämää ja tapahtuu koulussa oppituntien ulkopuolella. Toiminnan on oltava oppilaille maksutonta ja vapaaehtoista.

Koulun kerhotoiminnan tavoitteet ovat lapsen ja nuoren kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin tukeminen sekä edistäminen (Opetushallitus 2023b). Koulu on nuorille toimintaympäristö, jossa vietetään paljon aikaa. Koulujen yhtenä perusajatuksena on tarjota kaikille yhtäläiset ja samanarvoiset mahdollisuudet osallistumiseen. (Gretschel & Kiilakoski 2012, 98.)

Monipuolinen koulun kerhotoiminta lisää ja tukee lasten ja nuorten osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja eettistä kasvua. Tällainen tavoitteellinen toiminta tukee lasten ja nuorten psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista kehitystä ja kasvua. Koulun kerhotoiminta ei ole kuitenkaan koulutyön jatke, vaan mahdollistaa harrastamisen. Toiminta on tavoitteellista ja koulutyöstä merkittävästi poikkeavaa. Koulun kerhotoiminta on luonteeltaan avointa ja vapaaehtoisuuteen perustuvaa. Kerhotoiminnassa ei opeteta, vaan ohjataan. Hedelmällisin kerhotoiminta on vastavuoroista ja kerhoon osallistuva oppilas sekä kerhonojaja oppivat yhdessä. (Kerhokeskus 2013, 8–10.)

Koulun kerhotoiminnan tavoitteet lähtevät oppilaista, jolloin toiminnasta saadaan nimenomaan oppilas- eikä ohjaajalähtöistä. Kerhoharrastuksen osallistumishalukkuuteen ja viihtyvyyteen vaikuttaa merkittävästi se, että osallistuja kokee tulleen aidosti kuulluksi. Näin oppilaille saadaan luotua mahdollisuuksia vaikuttaa monipuoliseen vapaa-ajan toimintaan, joka tuottaa onnistumisen ja osaamisen kokemuksia. (Kerhokeskus 2013, 19.)

Koulun kerhotoiminnan tärkein elementti onkin oppilaiden osallistaminen toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Oppilaat tulee nähdä aktiivisina osallistujina ja antaa heille mahdollisuus vaikuttaa toimintaan kaikilla tasoilla. (Kerhokeskus 2013, 21.) Kerhotoiminnassa oppilailla on mahdollisuus tutustua erilaisiin harrastuksiin, soveltaa koulussa opittuja taitoja, toimia monimuotoisessa vuorovaikutuksessa muiden oppilaiden ja henkilökunnan kanssa sekä saada onnistumisen, ilon ja osaamisen kokemuksia (Opetushallitus 2023b).

Koulujen kerhotoiminta on osa koulujen toimintakulttuuria. Jokaisen koulun oma toimintakulttuuri vaikuttaa kerhotoiminnan järjestämiseen ja sen toimintamalleihin. Koulun kerhotoiminta on kuitenkin myös hyvä keino muokata ja haastaa koulun toimintakulttuuria, tehden koulun kulttuurista osallistavampaa, yhteistyöhakuisempaa ja avarampaa. (Kerhokeskus 2013, 10.)

Koulun kerhotoiminta tulee nähdä kuntien kannalta strategisena toimenä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämässä ja tukemisessa. Koulun kerhotoiminta luo kaikille lapsille ja nuorille saatavilla olevia harrastusmahdollisuuksia. Kerhotoiminta tarjoaa myös mahdollisuuden varhaiseen puuttumiseen matalalla kynnyksellä. (Kerhokeskus 2013, 12.)

Koulun kerhotoiminnaksi lasketaan vain se toiminta, joka on kirjattu koulun kerhotoiminnan toimintasuunnitelmaan ja on koulun järjestämää. Kerhon pitäjä voi kuitenkin olla esimerkiksi järjestö tai muu yhteistyötä tarjoava toimija. (Kerhokeskus 2013, 11.) Koulun kerhotoiminnan järjestämiseen voidaan hyödyntää kolmatta sektoria ja koulun sidosryhmiä (Opetushallitus 2023b.)

Kouluyhteisöillä on merkittävä rooli lasten ja nuorten hyvinvoinnin rakentajana. Näin ollen koulujen kerhotoiminta luo hyvinvointia. Kerhotoiminta tulee nähdä myös oppilaiden voimavarana. Kerhotoiminta tarjoaa niin fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista turvallisuutta, osallisuutta ja kuulluksi tulemistä. Lisäksi kerhotoiminta tarjoaa tunne- ja sosiaalisten taitojen harjoittelua sekä toiminnallisten ja luovien menetelmien toteuttamista kiirettömässä ja suorituspaineettomassa ympäristössä. Koulujen kerhotoiminnassa ohjaajien ja muiden aikuisten esimerkki on tärkeässä roolissa eli harrastetaanko suorituskeskeisesti vai rennosti yhdessä ryhmässä harrastamisesta nauttien. (Laitinen 2022.)

3.1 Koulun kerhotoiminnan historia

Kailanpää (1987) kuvaa koulujen kerhotoiminnan juurten ulottuvan aina 1800-luvulle, jolloin kansakouluja kehitettiin. Vuonna 1866 kansakoululaki määritteli nuorisokerhotoiminnan olevan kansakoulun opettajien vastuulla. Näissä kerhoissa jo kansakoulun päättäneet nuoret saatiin hyvien harrastusten pariin ja laajennettua heidän sivistystään. Pietilä (2004) kertoo kerhotyön alussa korostuneen kansan sivistäminen ja nuorten harrastusten edistäminen. (Lehto 2021, 26–27.)

Opetusministeriön (1998) julkaisemassa kerhotyön muistiossa kerrotaan kerhotoiminnasta sota-ajalla. 1940-luvun lopulla kerhojen tehtäväksi muodostui sota-ajan talkootöiden organisointi. Tällöin kerhoihin osallistuivat kansakoulua käyvät oppilaat. Tällöin alkoi kerhotoiminnan järjestelmällinen kehittäminen. Lasten suojeleminen aikuisten vääriltä malleilta oli toiminnan tärkein tavoite. Kerhotoiminnan nähtiin tukevan yhteiskuntakelpoisten kansalaistaitojen omaksumista. Koulujen kerhotoiminta pääsi myös osaksi peruskoulua koskevaa lainsäädäntöä. (Lehto 2021, 27–28.)

Opetusministeriön (1998) julkaisusta käy ilmi, että sotien jälkeen kerhojen määrä alkoi kasvaa tasaisesti aina 1990-luvulle asti. 1990-luvun vaikean taloudellisen laman myötä koulujen kerhotoiminnan resurssit leikattiin lähes olemattomiin, jonka seurauksena kerhojen määrä laski huimasti. Vuonna 1998 opetusministeriön asettama kerhotyöryhmä piti kerhotoiminnan puolia ja esitti, että jokaiselle peruskoululaiselle tulisi taata mahdollisuus osallistua koulun jälkeiseen kerhotoimintaan. Tällöin peruskoululakiin kirjattiin maininta kerhotyöstä ja sen tavoitteet määriteltiin uudelleen. Päävastuu kerhotoiminnan järjestämisestä oli edelleen kunnilla. (Lehto 2021, 27.)

2000-luvulla huoli lasten ja nuorten hyvinvoinnista kasvoi, etenkin yksinäisyyden osalta. Vuonna 2003 perusopetuslakiin kirjattiin kohta koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä. (Eskelinen 2012, 3.) Aamu- ja iltapäivätoiminnan perustana toimii siis kerhotoiminta ja niitä ohjasivatkin, ja ohjaavat edelleen, samanlaiset arvot ja säädökset. (Lehto 2021, 28).

Vuonna 2008 kerhotoiminta alkoi nosta jälleen asemaansa, kun Perusopetus paremmaksi -ohjelmaan liitettiin kerhotoiminnan kehittämisohjelma. Peruskoulu paremmaksi -ohjelman avulla pyrittiin mahdollistamaan kerhotoiminta jokaiselle lapselle ja nuorelle. Lisäksi tavoitteena oli toiminnan vakiinnuttaminen luontevaksi osaksi koulupäivää. Kerhotoiminnan tärkeimmäksi tavoitteeksi määriteltiin lapsen ja nuoren kasvun tukeminen ja monipuolisen vapaa-ajan mahdollistaminen. Osana kehittämistoimintaa oli myös koulun ja kodin yhteistyön lisääminen. (Lehtonen & Rajala 2012, 17–18.)

Vuonna 2010 Opetushallitus käynnisti koulujen kerhotoiminnan pilotointihankkeen. Hankkeen tavoitteena oli löytää erilaisia toimintamalleja kerhotoimintaan. Näin kerhotoiminta saatiin vahvaksi osaksi peruskoulujen arkea ja toimintakulttuuria. (Lehtonen & Rajala 2012, 22.)

3.2 Koulun kerhotoiminnan kehittäminen

Koulujen kerhotoiminnan aktiivinen kehittäminen alkoi vuonna 2008. Erityisesti toimintaa on kehitetty vuosina 2011–2015. Kehittämistavoitteina ovat toimineet ja toimivat edelleen monipuolinen, kasvua ja kehitystä tukeva vapaa-aika sekä toiminnan vakiinnuttaminen osaksi oppilaiden iltapäivää. Oppilaiden kuuleminen on tärkeä osa toiminnan kehittämistä ja vakiinnuttamista. (Opetushallitus 2023b.)

Toiminnan kehityksessä on otettu huomioon erityisesti sellaisten perheiden lapset ja nuoret, joilla ei ole mahdollisuutta harrastaa säännöllisesti. Tavoitteena on, että jokaisella lapsella olisi mahdollisuus harrastamiseen. (Opetushallitus 2023b.) Koulujen kerhotoiminnan toteuttaminen ja kehittäminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa varmistaa toiminnan monipuolisuuden, uudistuvuuden ja lisää koulun sekä yhteiskunnan välistä yhteistyötä. Koulun kerhotoimintaa ja kodin ja koulun välistä yhteistyötä on myös pyritty voimakkaasti kehittämään. (Kerhokeskus 2013, 8,10.)

Koulujen kerhotoiminnan tavoitteellinen ja monipuolinen kehittäminen edellyttää kunnalta moniammatillista yhteistyötä. Moniammatillinen yhteistyö tuo mukanaan haasteita esimerkiksi erilaisista toimintakulttuureista. Haasteita ei pidä kuitenkaan nähdä pelkästään huonona asiana, sillä se mahdollistaa lasten ja nuorten kasvuprosessin tarkastelun monista näkökulmista. Kunnan nuorisotoimi on yleisin yhteistyökumppani koulujen kerhotoiminnan kehittämisessä ja järjestämisessä. (Kerhokeskus 2013, 12.)

Kerhotoiminnan kehittämisen pilotointihanke toteutettiin vuosina 2010–2012. Hankkeen tavoitteena oli saada kerhotoiminta vakiinnutettua osaksi koulun toimintaympäristöä. Vuosina 2012–2016 koulujen kerhotoimintaa kehitettiin tavoitteellisesti paikallisella ja valtakunnallisella tasolla etenkin koulun kerhotoiminnan laatukriteerien pohjalta. (Lehtonen & Rajala 2012, 5, 24–25.)

Opetus- ja kulttuuriministeriö pilotoi tuoreimman hankkeensa kerhotoiminnan tukemiseksi keväällä 2021. Pilotointi kulkee nimellä ”Harrastamisen Suomen malli”. Hankkeen tavoitteena on lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen mahdollistamalla mieleinen ja maksuton harrastustoiminta jokaiselle ennen, jälkeen tai koulupäivän yhteydessä. (Harrastamisen Suomen malli 2021.)

3.3 Koulun kerhotoiminnan erilaiset kerhomallit

Koulun kerhot toteutetaan koulutyön ulkopuolella. Kerhot järjestetään perinteisimmin ennen ja jälkeen koulupäivän. Kerhoja voidaan myös järjestää koulupäivän sisällä, esimerkiksi välitunnisin. Koulun kerhotoimintaa saa järjestää myös ilta-aikaan. (Lahden kaupunki 2023, 3.)

Koulujen kerhot järjestetään yleisemmin syys-toukokuun välisenä aikana. Kerhot voivat olla koko lukuvuoden jatkuvia kerhoja tai esimerkiksi projektiluonteisia kerhoja, joiden kesto määritellään ennakkoon projektin mukaisesti. Suosituimmat kerhot voidaan jakaa myös esimerkiksi syys- ja kevätkauteen, jolloin mahdollisimman moni halukas pääsee osallistumaan kerhoon. (Lahden kaupunki 2023, 3.)

Lisäksi kerhotoimintaa voidaan toteuttaa niin sanottuna kutsutoimintana. Tämä tarkoittaa sitä, että tietty määrä kerhon paikoista on varattu sellaisille oppilaille, joiden koettaisiin hyötyvän kyseisestä kerhotoiminnasta. Tällaiset oppilaat kutsutaan kerhoihin, mutta osallistuminen on kuitenkin edelleen vapaaehtoista. (Lahden kaupunki 2023, 3.)

3.4 Koulun kerhotoiminta Pyhtään kunnassa

Pyhtään kunnan kaikki neljä koulua järjestävät kerhotoimintaa. Vuonna 2021 syyslukukaudella kerhoja järjestettiin 28 erilaista ja 2022 kevätlukukaudella erilaisia kerhoja oli 39. Keväällä 2022 koulujen kerhotoimintaan osallistui noin 780 oppilasta koko Pyhtään kunnassa, joten osallistuminen on ollut aktiivista ja nousujohteista. (Liitteet 2 & 3.) Esimerkiksi vuonna 2019 koulun kerhotoimintaan Pyhtäällä osallistui noin 550 oppilasta (Liite 4).

Suuri osa kerhoihin osallistuneita ovat alakoululaisia. Yläkoululaisia ovat kiinnostaneet eniten välitunnilla tapahtuva kerhotoiminta. (Liite 2.) Erityisesti erilaisiin esityksiin tähtäävät välituntikerhot, kuvaamataitovälitunti ja luokkien väliset välituntiturnaukset ovat kiinnostaneet nuoria (Liite 3). Pyhtään kunnassa toimivia kerhoja ovat esimerkiksi liikuntakerhot, näytelmäkerho, laulukerhot ja robotiikkakerho. (Huutjärven koulu 2023b).

Yleissuunnittelua koulun kerhotoiminnasta tehdään yhdessä Pyhtään kunnan nuoriso- ja liikuntatoimen kanssa. Suunnittelua on myös tehty yhteistyössä kerhoja järjestävien tahojen kanssa. Kerhojen sisällön suunnitteluun ovat osallistuneet ohjaajat sekä kerhoon osallistuvat oppilaat. (Liite 2.) Kerhotoiminnasta tiedotetaan viestintäjärjestelmä Wilman kautta (Huutjärven koulu 2023b).

4 HARRASTUNEISUUDEN MERKITYS NUORILLE

Koulujen kerhotoiminta tuottaa nuorille harrastuksia, jotka ovat usein nuorten toiveista lähtöisiä. Koulujen järjestämä vapaa-ajan harrastustoiminta on tasa-arvoista ja kaikille mahdollista. Koulun kerhotoiminnassa harrastaessa ei keskistyä kilpailemiseen ja sisällölliset tavoitteet ovat paljon muutakin itse harrastettavan lajin lisäksi. Koulujen kerhotoiminta luo nuorille vapaa-ajan harrastusmahdollisuuksia. Kerhotoiminta yhtenä harrastuksen muotona tarjoaa myös oivan tavan osallistaa ja osallistua.

Harrastaminen ei siis ole pelkkää ajanvietettä, vaan sen merkitys on paljon laajempi. Nuorten vapaa-ajan vietto vaikuttaa monella tavalla nuoren elämän laatuun. Se, onko nuorella vapaa-aikanaan harrastuksia vai ei, ei ole yhdentekevää nuoren kasvun ja kehityksen kannalta. Harrastukset ja mielekäs vapaa-aika ovat esimerkiksi selkeästi kytköksissä nuorten hyvinvointiin.

4.1 Nuorten vapaa-aika ja harrastuneisuus

Vapaa-ajan harrastamisella on suuri potentiaali vastata nykyisiin nuorisoa koskeviin kysymyksiin ja huoliin. Harrastuneisuus ja vapaa-ajan viettotavat ovat suuri osa nuorten elämää. Harrastaminen voi olla niin ohjattua kuin omaehtoista toimintaa. Nuoret mieltävätkin yhä useamman toiminnan harrastamiseksi. (Salasuo & Tarvainen & Myllyniemi 2021, 31, 39.)

Lasten ja nuorten vapaa-aika tutkimuksessa (2020, 37) käy ilmi, että lähes yhdeksän kymmenestä nuoresta harrastaa jotain. Myös Valtakunnallisessa koululaiskyselyssä (2022, 4) 85 % vastaajista kertoo harrastavansa jotain vapaa-ajallaan. Edellä mainitussa kyselyssä käy myös ilmi, että moni toivoo uutta harrastusta itselleen.

Kuitenkin notkahdus harrastamattomuuteen tapahtuu teini-iässä yläkouluikäisillä. Etenkin tyttöjen harrastaminen vähenee teini-ikään tultaessa. Toisaalta taas harrastavilla tytöillä on kuitenkin useammin monipuolisemmat harrastukset harrastaviin poikiin verrattuna. (Salasuo & Tarvainen & Myllyniemi 2021, 37, 39, 41.) Tärkeimmät syyt nuorilla harrastamiseen ovat harrastuksesta nauttiminen, harrastuksen tuoma ilo, kavereiden tapaaminen sekä itsensä kehittäminen ja uusien taitojen oppiminen (Valtakunnallinen koululaiskysely 2022, 6).

Moni yläkouluikäinen nuori kokee vapaa-aikansa olevan liian vähäistä. Nykyisin nuoret painottavat vapaa-ajan tärkeyttä vanhempia sukupolvia enemmän. Kavereilla on iso merkitys osana nuorten elämää. Erityisesti nuorille vertaisten rooli on tärkeä osa arkea. Osa nuorista

kuitenkin kokee myös omaavansa liikaa vapaa-aikaa. Tällaiset nuoret eivät usein harrasta ja kokevatkin keskimääräistä suurempaa tyytymättömyyttä vapaa-aikaansa kohtaan. Tällaisen tunteen omaavat nuoret kokevat muita herkemmin yksinäisyyden tunnetta. (Salasuo & Tarvainen & Myllyniemi 2021, 48–49, 52–53.)

Mitä nuoret sitten haluavat harrastaa? Tällä hetkellä yläkoululaisia kiinnostaa kuntosali harrastuksena. Lisäksi lumilautailu ja laskettelu kiinnostavat nuoria. Alakoululaisten kiinnostuksiin verrattuna erilaiset eläimiin liittyvät harrastukset, kuten ratsastus, eivät enää kiinnosta suurinta osaa nuoria. Myös itsekseen harrastaminen on suosittua. Itsekseen harrastetaan esimerkiksi urheilua, pelaamista ja piirtämistä. (Valtakunnallinen koululaiskysely 2022, 5, 18–19.)

Pelaaminen on tänä päivänä suosittu harrastus ja vapaa-ajanviettotapa nuorten keskuudessa. Moni nuori pelaa tietokoneella, älypuhelimella tai konsolilla. Osa pelaa useammalla edellä mainituista. Suurin osa nuorista kertoo harrastavansa jonkinlaista pelaamista vapaa-ajallaan. (Salasuo & Tarvainen & Myllyniemi 2021, 41.) Ruutu-aika on monille nuorille ajanvietettä. Ruutuajalla tarkoitetaan erilaisten ruutujen ääressä vietettyä aikaa, kuten älypuhelimien, tietokoneen, pelikonsolien ja television. Näiden ääressä vietetään aikaa pitkin päivää, erityisesti älypuhelimia käytetään usein. (Salasuo & Tarvainen & Myllyniemi 2021, 91–92, 97.)

4.2 Harrastustoiminnan vaikutus nuorten hyvinvointiin

Lasten ja nuorten vapaa-aika tutkimuksessa (2021, 43) käy ilmi, että harrastaminen on tärkeä tekijä nuorten vapaa-ajan ja elämän tyytyväisyyteen. Kaikkein tyytyväisimpiä olivat ne nuoret, jotka harrastavat päivittäin jotain. Tästä syystä nuorille tulee taata oikeus ja mahdollisuus mielekkääseen tekemiseen. (Kalliomaa 2022).

Erilainen yhteistyö esimerkiksi harrastusten parissa kehittää sosiaalisia taitoja ja edistää mielenterveyttä (Kalliomaa 2022). Näin ollen harrastuksiin osallistuminen ja hyvinvointi kiertyvät yhteen (Stenvall 2021, 180). Yläkoululaiset, niin tytöt kuin pojat, kertovat harrastavansa, koska harrastaminen on kivaa, siitä tulee iloiseksi, siellä tapaa kavereita, harrastaminen mahdollistaa itsensä kehittämisen ja paremman voinnin (Valtakunnallinen koululaiskysely 2022, 9).

Vapaa-ajan merkitys on suuressa roolissa nuorten mielenterveyden, kehityksen ja hyvinvoinnin kannalta. Harrastuneisuus ja yhteenkuuluvuuden tunne vähentää mielenterveysongelmia ja ehkäisee niiden muodostumista. Sosiaalinen ja aktiivinen vapaa-aika on yhteydessä niin fyysiseen

kuin psyykkiseen hyvinvointiin. Harrastusten ja palveluiden tulee olla monipuolisia, turvallisia ja ympäristöltään viihtyisiä. (Timonen 2022.)

Harrastukset ovat tärkeä osa myös yksinäisyyden torjumisessa. Nuoret itse kertovat kavereiden ja seuran löytyvän helpoiten koulun ja harrastusten kautta. Tutustuminen ja kuuluvuuden tunne on helpompi saavuttaa, kun nuorilla on jotain yhteistä, kuten yhteinen mielenkiinnon kohde. (Junttila 2015, 157, 179, 181.)

Tänä päivänä moni nuori viettää vapaa-aikanaan paljon aikaa erilaisten ruutujen äärellä. UKK instituutin mukaan jo yli kaksi tuntia päivässä vietetty aika erilaisten ruutujen ääressä aiheuttaa erilaisia niska- ja hartiaongelmia. Liiallinen aika ruudun ääressä lisää passiivisuutta ja liikkumattomuutta. Rungas ruudun äärellä vietetty aika lisää myös uniongelmia. (Mtv uutiset 2018.) Fyysisten oireiden lisäksi runsaalla ruutuajan käytöllä on havaittu olevan myös yhteyttä masennukseen sekä yleisesti huonompaan elämänlaatuun. Tästä syystä nuorten tulisi ruutuajan vastapainona harrastaa muutakin. (Aunio & Huotari & Kallio & Paavola 2019, 2.)

Harrastuneisuus on siis tärkeä suojaava hyvinvoinnin tekijä. Mielekäs vapaa-aika ja harrastukset vaikuttavat hyvän arjen muodostumiseen. (Ristikari 2022.) Lapsuus- ja nuoruusvuosien aikana rakennetaankin pohja aikuisuuden hyvinvoinnille. Hyvinvoiva nuori voi todennäköisemmin myös aikuisena hyvin. Esimerkiksi koulun mahdollisuudet toimia hyvinvoinnin edistäjänä ovat monipuoliset. (Leskisenoja & Sandberg 2019, 12.) Jotkut nuoret hyötyvät nimenomaan tutun instituution, kuten koulun, sisäisestä harrastetoiminnasta (Reivinen & Vähäkylä 2013, 113).

4.3 Osallisuus ja nuorten osallistaminen harrastustoiminnassa

Grover (2004) määrittelee osallisuuden tarkoittavan kokemusta joukkoon kuulumisesta sekä mahdollisuudesta vaikuttaa. Osallisuutta voidaan tarkastella myös keino-päämääräjaottelulla. Tällöin osallisuutta tarkastellaan joko tietyn päämäärän saavuttamisen keinona tai osallisuutta pidetään itsessään päämääränä. Jaottelun tarkoituksena on tehdä näkyväksi osallisuuden kaksi puolta, jotka ovat molemmat yhtä arvokkaita. Jaottelulle on tarvetta, kun mietitään ja halutaan tunnistaa osallistumisen tavoitteita ja osallisuuteen suhtautumista. (Stenvall 2021, 178.)

Laidansäädäntöön on kirjattu velvoite lasten ja nuorten osallisuuden edistämisestä (Helminen 2019, 46). Lapsen oikeuksien sopimuksessa, 12 artiklassa, korostetaan lapsen roolia aktiivi-

sena toimijana. Sopimuksen mukaan lasten näkemyksille tulee antaa painoarvoa iän ja kehitystason mukaisesti. Sopimukseen on myös kirjattu, että lapsilla on oikeus tulla kuulluksi ja ilmaista omat mielipiteensä sekä näkemyksensä häntä koskevissa asioissa. (Yleissopimuslasten oikeuksista 60/1991.) Myös nuorisolain yhtenä tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia (Nuorisolaki 1285/2016).

Osallisuutta voidaan tarkastella niin kokemuksena kuin mahdollisuutena toimia. Näistä kahdesta suunnasta rakentuva osallisuus tukee lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä. On kuitenkin huomioitava, ettei osallisuuden kokemus rakennu pelkästään teoista, vaan siitä, tuntuuko osallistuminen ja vaikuttaminen mahdolliselta. Lapsi ja nuori voi kokea osallisuutta, vaikka ei fyysisesti osallistuisi toimintaan. (Stenvall 2021,182–183.)

Luottamus on osallisuuden keskeisin asia. Luottamusta tarvitaan niin toisiin ihmisiin kuin tilanteeseen, jotta vaikuttamisen mahdollisuuksiin uskotaan. Näin uskalletaan olla aidosti mukana. Luottamuspula johtaa turvattomuuden tunteeseen, jolloin osallistuminen ja vaikuttaminen eivät tunnu mielekkäältä tai voivat tuntua jopa mahdottomilta. (Stenvall 2021,181.)

Yhteisöön kuulumisen tunne on osallisuuden perusedellytys. Kokemus yhteisöön kuulumisesta auttaa omien mielipiteiden julkittamisessa ja motivaation muodostumisessa. Kuulmatomuuden tunne taas tekee omien näkemyksien esilletuonnin epämiellyttäväksi. Tärkeää on luoda yhteisö, jossa kaikki tuntevat olevansa mukana ja pystyvänsä vaikuttamaan. Avoimuus ja aito kiinnostus lapsia ja nuoria kohtaan vahvistaa heidän kokemustaan siitä, että he ovat osa yhteisöä. (Stenvall 2021, 182.)

Osallistuminen ei ole vain arjen ulkopuolinen asia, vaan kaikkialla arjessa oleva mahdollisuus. Lapset ja nuoret opettelevat elämään, jossa he ovat jäseninä yhteisöissä. Aikuisten esimerkki on suuressa osassa. Aikuiset näyttävät mallin, miten yhteisöissä käyttäytyään ja miten niissä ollaan osallisina. (Stenvall 2021,177.)

Aikuisten tehtävä on luoda mahdollisuus harrastaa ja olla osallisena (Timonen 2022). Percy-Smith (2010) on nostanut esille aikuisten roolin osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollistajana etenkin arjessa. Osallisuuden ja vaikuttamisen toteutuminen riippuu siitä, miten lapsi tai nuori tulee arjessa kohdatuksi. Tämä tarkoittaa sitä, että aikuisten suhtautuminen missä tahansa yhteydessä voi vaikuttaa lasten ja nuorten halukkuuteen tai haluttomuuteen osallistua. Osallisuutta

luodaankin ja tuetaan myös arkisissa ympäristöissä, kuten yhteisöissä ja kohtaamisissa. (Stenvall 2021, 182–183.)

Aikuisten osaamista osallistamiseen tulee vahvistaa. Tämä on tärkeä osa lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamista ja vaikutusmahdollisuuksien parantamista. Aikuisilla tulee olla ymmärrys siitä, mitkä asiat vaikuttavat osallisuuteen. Sillä, miten aikuinen käsittelee lasten ja nuorten nostamat epäkohdat ja heille merkitykselliset asiat, on suuri merkitys. Mikäli aikuisen reaktio näkemyksiin on olematon tai jopa vähättelevä, kokee lapsi herkästi näkemyksensä olevan turha ja ettei häntä oteta vakavasti. Tällöin halu osallistumisesta vähenee. (Stenvall 2021, 182.)

Aikuisten tulisikin mieluummin kysyä ehdotuksia ja pohtia yhdessä lapsen ja nuoren kanssa, miten ehdotusta voitaisiin viedä eteenpäin ja mitkä asiat siihen vaikuttavat. Aikuisten tulee myös huomioida, että lupausten kiinni pitäminen on kaksisuuntainen tie. Mikäli sovitusta asioista ei pidetä kiinni, lapset ja nuoret pettyvät ja kokevat epäreiluuden tunnetta. Tämä heikentää uskoa ja halua osallistumiseen ja vaikuttamiseen. (Stenvall 2021, 181–182.)

Aikuisten tulee mahdollistaa kuuluvuuden tunne ottamalla nuoret laajemmin mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan erilaisia kokonaisuuksia. Mahdollistamalla laajempia toimintaympäristöjä luodaan pohja osallisuuden kokemukselle. Etenkin instituutioissa, kuten koulussa, tasa-vertaiset osallisuuden mahdollisuudet ovat aikuisten vastuulla. (Stenvall 2021, 180–182.)

Yhteisöllinen arki nojaa keskinäiseen arkiseen huolenpitoon. Tällaiset toimijuuden edellytykset ovat sosiaalisia perustaitoja, joita edistämällä voidaan tukea nuoria yhteisöllisinä toimijoina. Kun nuoria tuetaan arkiympäristössään aktiiviseksi jäseneksi, kehittyy nuorista vahvoja yhteisöllisiä toimijoita. Erilaiset osallistamisjärjestelmät eivät kiinnosta suurintaa osa nuoria, vaan osallistamisen pitäisi mieluummin tapahtua arkiympäristössä, kuten harrastuksissa. (Reivinen & Vähäkylä 2013, 82–83.)

Nuorille suunnatussa toiminnassa onkin tärkeää saada nuoret osallistumaan koko toiminnan prosessiin. Nuoret tulee ottaa mukaan niin kehittämiseen, suunnitteluun, toteuttamiseen sekä toiminnan arviointiin. Näin toiminnasta saadaan aidosti nuoria kiinnostavaa sekä nuorista lähtöisin olevaa. (Työterveyslaitos 2018, 22.)

5 TUTKIMUSMENETELMÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tämä kappale käsittelee tutkimuksen menetelmiä ja toteutusta. Opinnäytetyö on menetelmältään ja strategialtaan kvalitatiivinen tapaustutkimus. Tapaustutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena.

5.1 Tapaustutkimus

Tapaustutkimus on tutkimusstrategia ja lähestymistapa tutkittavaan kohteeseen (Kallinen & Kinnunen 2021a). Tapaustutkimuksessa tarkastellaan yhtä tai useampaa tiettyä tapausta. Keskeisiä tavoitteita tapaustutkimukselle ovat tapauksen analysointi ja ratkaiseminen. (Eriksson & Koistinen 2014, 4.) Tapaustutkimus toimii hyvänä tutkimusstrategiana silloin, kun halutaan vastata kysymyksiin, miten ja miksi (Kallinen & Kinnunen 2021a).

Tapaustutkimuksessa pyrkimys on tuottaa valitusta tapauksesta yksityiskohtaista tietoa. Tapausta pyritään ymmärtämään ja tulkitsemaan syvällisesti niiden omassa kontekstissaan. (Jyväskylän Yliopisto 2015.) Tavoitteena voi olla enemmän tapauksen ymmärtäminen, kuin yleistäminen (Eriksson & Koistinen 2014, 11). Tapaustutkimus vaatii ratkaisua tarvitsevan ilmiön (Kallinen & Kinnunen 2021a).

Tyypillisesti tapaustutkimus on laadullinen tutkimusstrategia, mutta sitä voidaan käyttää myös määrällisessä tutkimuksessa tai laadullisen ja määrällisen tutkimuksen yhdistelmässä (Eriksson & Koistinen 2014, 6). Tapaustutkimukselle tyypillinen tutkimusmetodi on kyselytutkimus. Kyselytutkimus voidaan tehdä laadullisesta tai määrällisestä näkökulmasta tai niitä yhdistämällä. (Piekkari & Welch 2020, 208.)

Tapaustutkimukselle on tyypillistä, että aineistoa on runsaasti. Lisäksi tapausta tarkastellaan aina sen luonnollisessa ympäristössä sekä suhteessa siihen. (Piekkari & Welch 2020, 209.) Tapaustutkimuksessa oleellista on tutkittavan tapauksen rajaaminen. Tutkimuskysymys toimii aina tapaustutkimuksen johtolankana. Tutkija määrittelee itse tutkittavan tapauksen tai tapaukset ja tutkijan on näin ollen aina pystyttävä perustelemaan kyseisen tapauksen tutkimisen tarpeellisuus. (Eriksson & Koistinen 2014, 6.)

Tapaustutkimuksen hyvä puoli tutkimusstrategiana on sen joustavuus ja mukautuminen erilaisiin toimintaympäristöihin. Toisaalta tapaustutkimusta kritisoidaan joskus siitä, ettei vastauksia

voida yleistää. (Piekkari & Welch 2020, 207, 209.) Tapaustutkimuksessa onkin tarkasteltava huolellisesti luotettavuutta ja validiteettia (Kallinen & Kinnunen 2021a).

Opinnäytetyöhön valikoitui tapaustutkimus tutkimusstrategiaksi hyvin ja tarkasti rajatun aiheen vuoksi. Tapaustutkimus palvelee Pyhtään kunnan koulun kerhotoiminnan kehittämistä, sillä tapaustutkimus etsii ratkaisua analysoinnin perusteella tiettyyn rajattuun ongelmaan. Tapaustutkimus palvelee myös kehittämistä, jos tutkimuksen aineistoa on tai sitä odotetaan olevan runsaasti.

5.2 Kvalitatiivinen tutkimus

Tyypillisesti kvalitatiivisessa, eli laadullisessa, tutkimuksessa pyritään ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä niiden henkilöiden näkökulmasta, jotka ovat tutkimuksen kohteena. Laadullisessa tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita tutkimuksen kohteena olevien ihmisten tunteista, ajatuksista, kokemuksista ja tutkittavan kohteen merkityksestä kyseisille henkilöille. (Puusa & Juuti 2020, 9.)

Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteitä ovat asianosaisten omien tulkintojen korostaminen, mitä, miten, miksi -kysymykset, aineiston tarkastelu sen omassa luonnollisessa ympäristössä ja tutkijoiden suora kontakti tutkittavaan ilmiöön ja henkilöihin (Kallinen & Kinnunen 2021b). Tämä lähestymistapa korostaa todellisuudesta saatavaa ihmisten omakohtaista tietoa. Olennaisinta on tutkittavien ihmisten oma näkökulma tutkittavaan ilmiöön. Tämä onkin laadullisen tutkimuksen keskeinen tunnuspiirre. (Puusa & Juuti 2020, 76.)

Tavoitteena ei siis ole totuuksien löytäminen, vaan tutkimuksen aikana muodostuneiden havaintojen ja kokonaisuuksien tulkinta (Vilkkä 2021, 120). Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään tarkastelemaan yksittäisiä ja tarkasti rajattuja tapauksia. (Puusa & Juuti 2020, 76). Tutkijan kannalta hyvin tehty rajaus on tärkeää, jotta tutkimuksesta tulee toteuttamiskelpoinen kokonaisuus. Näkökulman rajaukseen liittyvien valintojen tulee olla perusteltuja. (Kallinen & Kinnunen 2021d).

Laadullinen tutkimus vaatii tutkijalta kykyä asettaa miksi -kysymyksiä. Miksi- kysymykset ovat tärkeitä, jotta asioita tarkastellaan useammasta näkökulmasta. Merkityksellisiä asioita tutkittaessa ilmiöt eivät ole koskaan yksiselitteisiä ja vain yhtä kaavaa noudattavia. Tärkeää on siis lähestyä tutkittavaa ilmiötä monesta suunnasta yhden suunnan sijaan. (Vilkkä 2021, 119.) Yksilöllinen kokemus on tärkeä osa ymmärtämistä (Puusa ja Juuti 2020, 76).

Laadullinen tutkimus on aina kokonaisuus, johon kuuluu taustateoria, aineiston keruu ja analyysi. Teoriaa tarvitaan aina laadullisen tutkimuksen pohjana. Teorialla tarkoitetaan tutkimuksen teoreettista osuutta eli taustatietoa tutkittavasta ilmiöstä. ((Tuomi & Sarajärvi 2018, 23, 76.) Laadullinen tutkimus perustuu aina erilaisiin aineistoihin ja niiden analysointiin (Kallinen & Kinnunen 2021c).

Aineiston keruuta suunnitellessa on tärkeää pohtia kysymystä, miten minä voin ymmärtää toista paremmin (Tuomi & Sarajärvi 2018, 76). Lisäksi tutkijalta vaaditaan herkkyyttä ja ennakkoluulottomuutta omaksua keräämäänsä tietoa. Ihmisten kuvaamien tuntemuksien, käsitysten ja kokemusten avulla luodaan johtolankoja, joiden tulkinnalla voidaan selittää ja kehittää tutkittavaa ilmiötä. Tulkinnan pohjalta voidaan tehdä esimerkiksi uusia toimintamalleja, ohjeita, toimintaperiaatteita ja tietoa ilmiöstä. (Vilka 2021, 119–120.)

Laadullisessa tutkimuksessa tarkastellaan ihmisten välistä sosiaalista merkityksellistä maailmaa. Tavoitteena on saavuttaa ihmisten omat ajatukset ja kuvaukset koetusta ilmiöstä. Laadullisella tutkimuksella voidaan myös tavoittaa ihmisille itselleen merkityksellisiksi koettuja asioita. On hyvä huomioida, että kokemukset ovat aina tutkittavien henkilöiden omakohtaisia. (Vilka 2021, 118.)

Laadullisen tutkimuksen aineistot ovat yleensä erilaisissa tekstimuodoissa. Tavoitteet laadullisessa tutkimuksessa ovat yleensä kuvailevia. (Puusa & Juuti 2020, 75.) Tutkijan on etenkin laadullista tutkimusta auki kirjoittaessaan tärkeää huomioida, että lukija ymmärtää tutkimuksen analyysin (Tuomi & Sarajärvi 2018, 76).

5.3 Kyselytutkimus

Kyselytutkimus on tyypillinen tapa toteuttaa tapaustutkimusta. Tapaustutkimukselle tyypillistä on suuri määrä analysoitavia tuloksia, joiden keräämiseen kyselytutkimus on oiva tapa.

Kyselytutkimus on hyvä tutkimusmetodi, kun halutaan selvittää ihmisten ajatuksia, tuntemuksia, kokemuksia ja uskomuksia (Hiltunen 1). Ennen kyselylomakkeen suunnittelua tulee päättää kyselyn keskeisimmät käsitteet ja viitekehys. Kyselyn teko vaatii taustateorian hallintaa. (Vilka 2021, 101–102.) Kyselylomake voidaan analysoida joko laadullisesti tai määrällisesti sen kysymysten tyylin mukaan (Jyväskylän Yliopisto 2016).

Kyselyn tekijän tulee tiedostaa ennen kyselyn tekoa tutkimuksen tavoitteet ja ne asiat, joihin tarvitsee ja haluaa saada vastauksia (Vilkkä 2021, 102). Kysymyksiä tehtäessä tulee olla huolellinen, sillä niillä luodaan perusta tutkimuksen onnistumiselle (Hiltunen 2). Kysymysten muotoilu, tyyli ja määrä pitää aina miettiä kohderyhmän mukaan. Kyselyn tekijän tulee siis tuntea kohderyhmänsä, jotta kyselystä saadaan mahdollisimman onnistunut. (Vilkkä 2021, 107).

Kyselylomake voi pitää sisällään monenlaisia kysymystyyplejä, joita ovat esimerkiksi monivalintakysymykset, avoimet kysymykset ja sellaiset kysymykset, joissa vastaava voi valita vain yhden annetuista vastausvaihtoehdoista (Vilkkä 2021, 106). Kyselyiden kannattaa olla suhteellisen lyhyitä, sillä mitä lyhyempi, sitä parempi vastausprosentti yleensä kyselyissä on. Kyselylomakkeen tulee olla selkeä, kysymysten edettävä loogisesti ja ohjeiden oltava helppolukuiset. (Hiltunen 2–3.) Kyselylomake tulee aina testata (Jyväskylän Yliopisto 2016).

Kyselylomakkeessa hyvää on sen tehokkuus, sillä se säästää hyvin aikaa. Huolellisesti suunniteltu kysely antaa kattavat vastaukset ja on helppo analysoida. (Hiltunen 3.) Kyselyissä on myös mahdollista esittää runsaasti kysymyksiä hyödyntäen valmiita vastausvaihtoehtoja. (Vilkkä 2021, 107). Kyselyiden ongelmana piilee vastaajien suhtautuminen kyselyyn eli se, kuinka vakavasti ja rehellisesti kyselyyn vastataan (Hiltunen 4).

Opinnäytetyön tutkimus sisältää kaksi kyselyä: nuorten kyselyn sekä koulun kerhotoiminnan ohjaajien kyselyn. Kyselytutkimus valikoitui tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi sen tehokkuuden, anonyymiuden ja tavoittavuuden vuoksi. Verkkokyselyllä pystytään tavoittamaan suurin osa kyselyn kohderyhmästä suhteellisen helposti, anonyymius pystytään takamaan ja se on ajallisesti tehokas toteuttaa ja analysoida. Anonyymius on erityisen tärkeää, kun kyselyä analysoi ihminen, joka tuntee vastaajat.

Nuorille suunnatussa kyselyssä on otettu kohderyhmä huomioon. Kysely on ei ole pitkä, sen kysymykset ja vastaukset ovat selkeitä, eikä niitä ole paljon. Lisäksi avoimet kysymykset olivat vapaavalintaisia. Näin pystytään samaan parempia ja totuudenmukaisempia vastauksia.

Ohjaajien kyselyssä myös anonyymius oli tärkeää, koska monet kerhotoiminnan ohjaajat ovat opinnäytetyön tekijälle tuttuja. Lisäksi etenkin aikuiset vastaajat arvostavat anonyymiutta, jotta pystyvät vastaamaan täysin totuudenmukaisesti. Ohjaajien kysely sisältää vain avoimia kysymyksiä, koska tällaiset kysymykset herättelevät pohtimaan valmiita vastausvaihtoehtoja paremmin. Näin saadaan koulun kerhotoiminnan ohjaajien osaaminen sekä tieto paremmin osaksi

tutkimusta. Ohjaajienkin kyselyssä on otettu huomioon se, että lyhyisiin kyselyihin saadaan paremmin vastauksia (Hiltunen 2–3).

5.4 Kvalitatiivinen tutkimus opinnäytetyössä

Opinnäytetyöhön tutkimuksen luonteeksi valikoitui laadullinen tutkimus. Laadullisessa tutkimuksessa toiminnan kehittäminen vaatii kohderyhmän omia kokemuksia, tunteita ja ajatuksia (Puusa & Juuti 2020, 59). Opinnäytetyön tutkimuksen aihe on tarkasti rajattu, joka on myös laadulliselle tutkimukselle ominaista.

Opinnäytetyön tutkimuksen ensisijaisena kohderyhmänä toimivat Pyhtään kunnan nuoret, erityisesti yläkouluikäiset. Lisäksi tutkimuksen kohderyhmään on otettu 6.luokkalaiset oppilaat, jotta otanta saadaan tarpeeksi laajaksi ja opinnäytetyön tuotos palvelisi myös pian yläkouluun siirtyviä oppilaita.

Opinnäytetyön tavoitteena on luoda toimintamalliehdotus nuorten kerhotoimintaan. Nuorten asiantuntijuuden tunnustaminen ja sen ymmärtäminen on erityisen tärkeää, kun kehitetään nuorille suunnattua toimintaa. Nuoret ovat aktiivisia oman elämänsä asiantuntijoita. (Kallinen & Pirskanen 2022, 19.) Koska opinnäytetyössä kehitetään nuorille suunnattua toimintaa, on tärkeää selvittää toimintaan osallistumattomuuden syitä sen sijaan, että selvitettäisiin esimerkiksi osallistumismääriä. Näin nuoret pääsevät myös osallistumaan toiminnan kehittämiseen. Nuorille on tärkeää tulla tunne, että hänen osallistumisestaan ja ajatuksiaan tarvitaan ja halutaan kehittää (Kallinen & Pirskanen 2022, 25). Tämän tyyliin kehittävään tutkimukseen laadullinen näkökulma on määrällistä hedelmällisempi.

5.5 Tutkimuksen toteutus

Opinnäytetyön tutkimus toteutettiin laadullisena kyselytutkimuksena. Kysely tehtiin toukuussa 2023 Pyhtään kunnan 6.–9. luokkalaisille oppilaille verkkokyselynä. Keväällä 2023 Pyhtään kunnassa oli 6.–9. luokkalaisia oppilaita 140. Kyselyyn vastattiin kouluaihana oman luokanvalvojan tai muun opettajan johdolla. Nuorten kysely sisälsi erilaisia kysymyksiä siitä, millä tavalla rakennetut kerhot nuoria kiinnostaisivat eniten ja mitä nuoret itse ajattelevat kerhotoiminnasta sekä nuorten vähäisestä osallistumisesta.

Lisäksi nuorten kyselyä täydentämään tehtiin oma kysely koulun kerhotoiminnan ohjaajille. Kerhotoiminnan ohjaajien kysely sisälsi avoimia kysymyksiä kerhotoiminnan kehittämisestä nuorten osalta. Ohjaajien kyselyssä keskityttiin erityisesti kerhotoiminnan tulevaisuuteen.

Nuorten sekä ohjaajien kyselyt tehtiin Webropol -kysely ja raportointi työkalulla. Kaikki vastaukset olivat anonyymeja. Kyselyiden vastaukset poistetaan opinnäytetyön valmistuttua, eli viimeistään syyskuussa 2023. Saatekirjeet ja kyselyiden linkit lähetettiin asianosaisille sähköpostitse. Saatekirjeet ja kyselypohjat ovat luettavissa liitteissä 5–8.

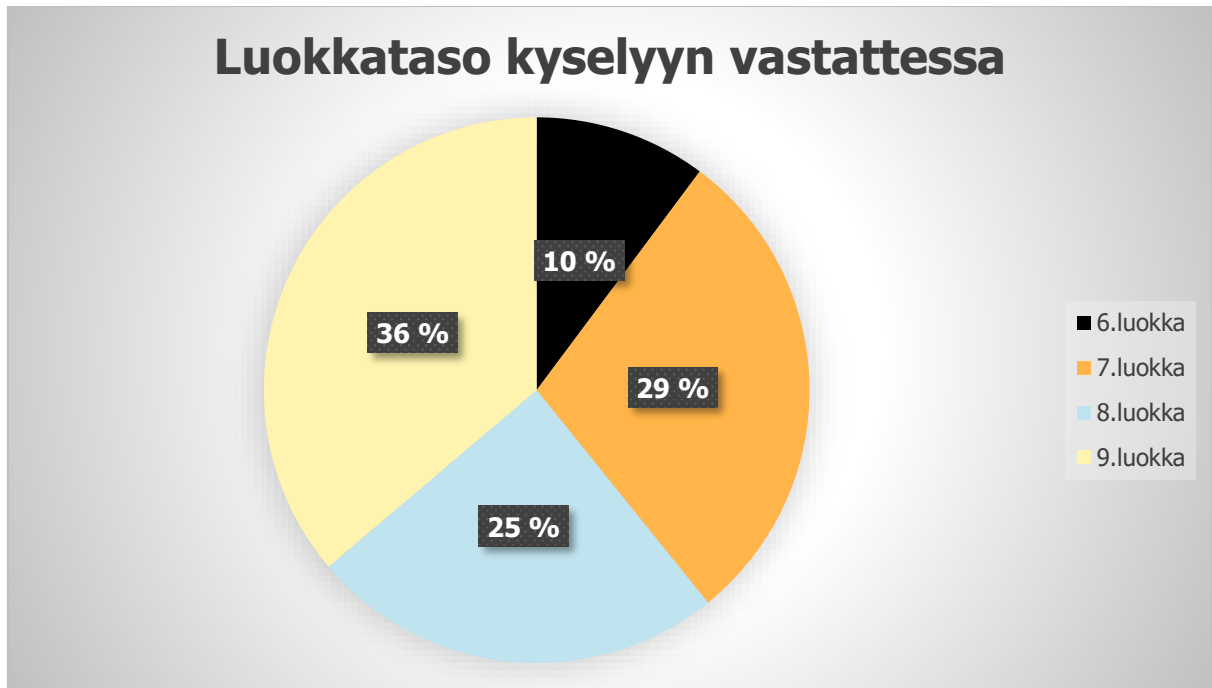
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET JA ANALYYSI

Tutkimuksen kyselyihin tuli vastauksia riittävä määrä tulosten analysointia ajatellen. Nuorten kyselyyn vastasi 70 oppilasta ja kerhon ohjaajien kyselyyn vastauksia tuli 12 ohjaajalta. Nuorten kysely on ensisijainen tarkastelun kohde ja näitä tuloksia täydennetään kerhonohtajien kyselyllä omassa osiossa. Alla tarkastellaan vastausten tuloksia aiheiden teemoittelun avulla. Tarkasteltavia teemoja muodostui neljä.

Teemoina toimivat taustatiedot, toimintaan osallistuminen ja osallistumattomuus, tieto koulun kerhoista sekä toiminnan sisältö ja rakenne. Taustatiedot kappaleessa tarkastellaan kerhotoimintaan osallistumisen taustaa, kuten onko koulun kerhotoimintaan osallistuttu vai ei. Toimintaan osallistuminen ja osallistumattomuus kappaleessa tarkastellaan syitä osallistumiselle ja osallistumattomuudelle. Kappaleessa tieto koulun kerhoista tarkastellaan kuinka hyvin nuoret ovat tietoisia toiminnasta ja siihen liittyvistä asioista. Toiminnan sisältö ja rakenne kappaleessa keskitytään tarkastelemaan kyselyssä ilmi tulleita toiminnan sisällöllisiä ja rakenteellisia asioita.

6.1 Taustatiedot

Kyselyyn saatiin vastauksia kaikilta toivotuilta ikäryhmiltä. Eniten edustettuina olivat 9.luokkalaiset oppilaat. Kuitenkin vastauksia saatiin suhteellisen tasaisesti kaikilta luokka-asteilta, kuitenkin vähiten 6.luokkalaisilta. Oppilaat täyttivät kyselyn pääsääntöisesti opettajien johdolla oppitunnin aikana, joten ikäjakauma kertoo enemmänkin minkä ikätason opettajat ovat kyselyä eniten teettäneet.

Kaavio 1: Luokkatasosi kyselyyn vastatessa?

Kyselyyn vastanneista reilusti yli puolet kertovat, etteivät ole osallistuneet kevätlukukaudella 2023 koulun kerhotoimintaan. Vastanneista nuorista kerhotoimintaan keväällä 2023 osallistui 26 %.

Kaavio 2: Osallistutko koulun järjestämiin kerhoihin tällä hetkellä?

Vastanneista lähes puolet kertoo osallistuneensa joskus aikaisemmin koulun järjestämään kerhotoimintaan, esimerkiksi alakoulun aikana. Noin 40 % vastanneista ei ole osallistunut koskaan koulun kerhotoimintaan. Vastanneista 12 % ei ole varma, onko osallistunut nimenomaan koulun järjestämään harrastustoimintaan.

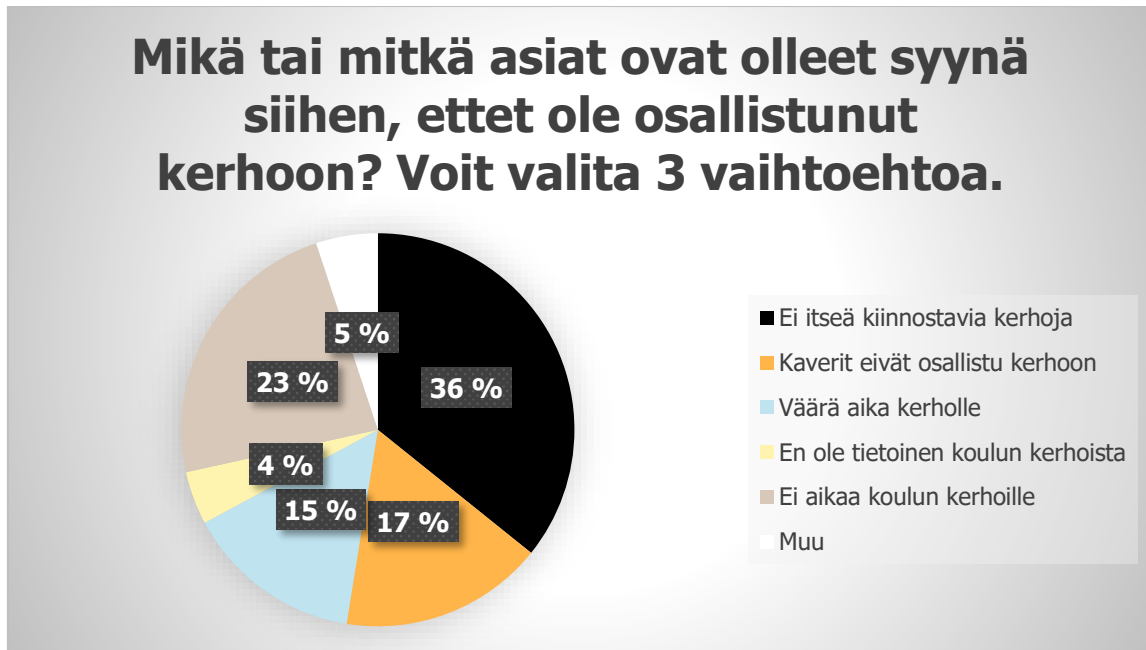
Kaavio 3: Oletko aikaisemmin osallistunut koulun kerhotoimintaan?

6.2 Toimintaan osallistuminen ja osallistumattomuus

Kysyttäessä syitä osallistumattomuuteen, nostivat nuoret selkeästi kahdeksi isoimmaksi syyksi, ettei itselle ole löytynyt kiinnostavia kerhoja sekä ajan puutteen. Näiden seikkojen jälkeen seuraavaksi isoimmaksi syyksi nousi esille osallistumishaluttomuus, koska kaveritkaan eivät osallistu toimintaan. Myös väärä aika itselle vaikuttaa jonkun verran osallistumiseen. Muu -syyntä valitsivat vain muutamat ja vastasivat, etteivät koulun kerhot vaan yksinkertaisesti kiinnosta heitä. Vähiten valintoja sai kohta ”en ole tietoinen koulun kerhoista”.

Kaavio 4: Mikä on ollut syynä osallistumattomuuteesi? Voit valita 3 vaihtoehtoa.

Vastapainoksi kyselyssä kysyttiin, mitkä asiat saisivat nuoren itsensä kiinnostumaan kerhotoiminnasta. Jälleen itseä kiinnostava kerho nousi isoimmaksi tekijäksi. Vastaajat ovat myös sitä mieltä, että osallistuisivat kerhotoimintaan mieluummin, jos kaveritkin osallistuisivat. Myös oikea aika kerholle ja selkeä tieto kerhon sisällöstä nähdään tärkeänä osallistumiseen vaikuttavana tekijänä. Tässä kohtaa nuoret eivät näe kovin merkityksellisenä sitä, onko kerhon ohjaaja koulusta tuttu vai joku koulun ulkopuolinen henkilö.

Kaavio 5: Mikä sai sinut kiinnostumaan koulun kerhotoiminnasta?

Nuorilta kysyttiin, miksi he luulevat yläkoululaisten osallistuvan koulun kerhotoimintaan alakoululaisia selvästi vähemmän. Nuoret itse näkevät suurimpina syinä kerhotoiminnan osallistumattomuuteen sen, etteivät kerhojen sisällöt ole kiinnostavia sekä sen, etteivät kaverit osallistu toimintaan. Myös ajan puute ja muiden harrastusten iso määrä nähtiin syynä osallistumattomuudelle. Vastanneista 16 % koki, etteivät nuoret halua viettää vapaa-aikaansa koulussa. Koulukyytien aikatauluja ei juurikaan nähty syynä osallistumattomuuteen.

Kaavio 6: Mitkä luulet olevan isoimmat syyt nuorten osallistumattomuuteen?

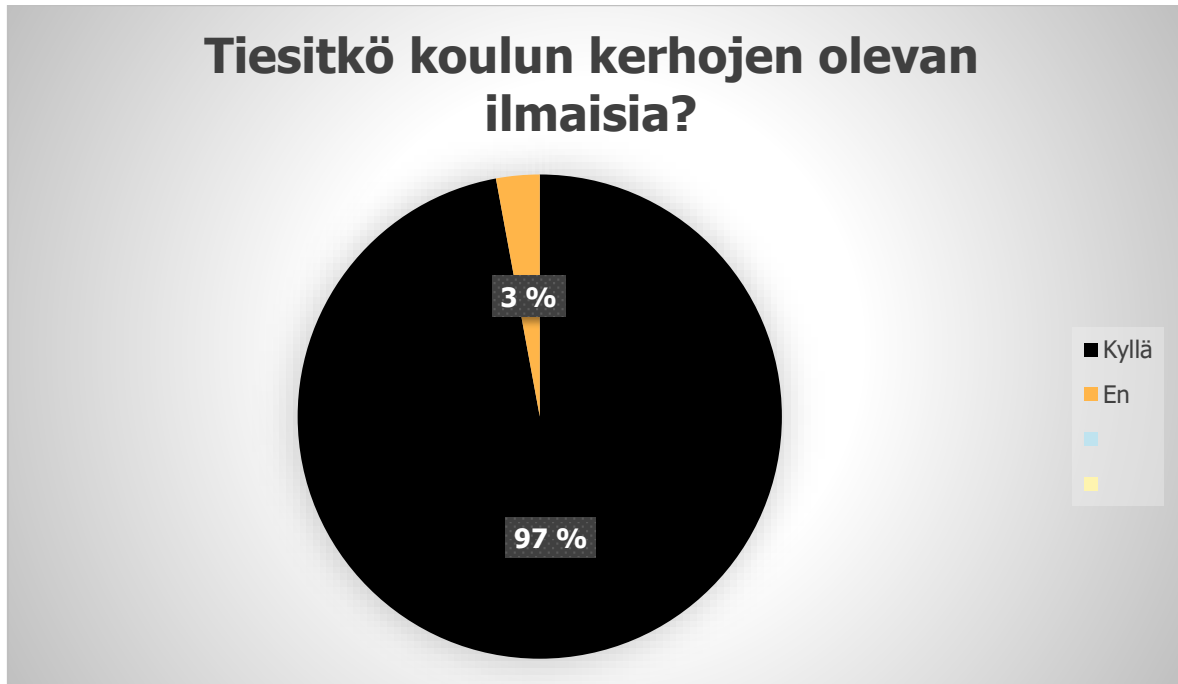
6.3. Tieto koulun kerhoista

Nuorilta kysyttiin, ovatko he mielestään saaneet tarpeeksi tietoa koulun kerhoista. Suurin osa vastanneista oli sieltä mieltä, että tietoa on tullut tarpeeksi. Osa taas oli sitä mieltä, että tietoa on tullut, mutta olisivat kaivanneet sitä enemmän. Vain muutama on sitä mieltä, etteivät ole saaneet tarpeeksi tietoa koulun kerhotoiminnasta.

Kaavio 7: Oletko saanut mielestäsi tarpeeksi tietoa koulun kerhoista?

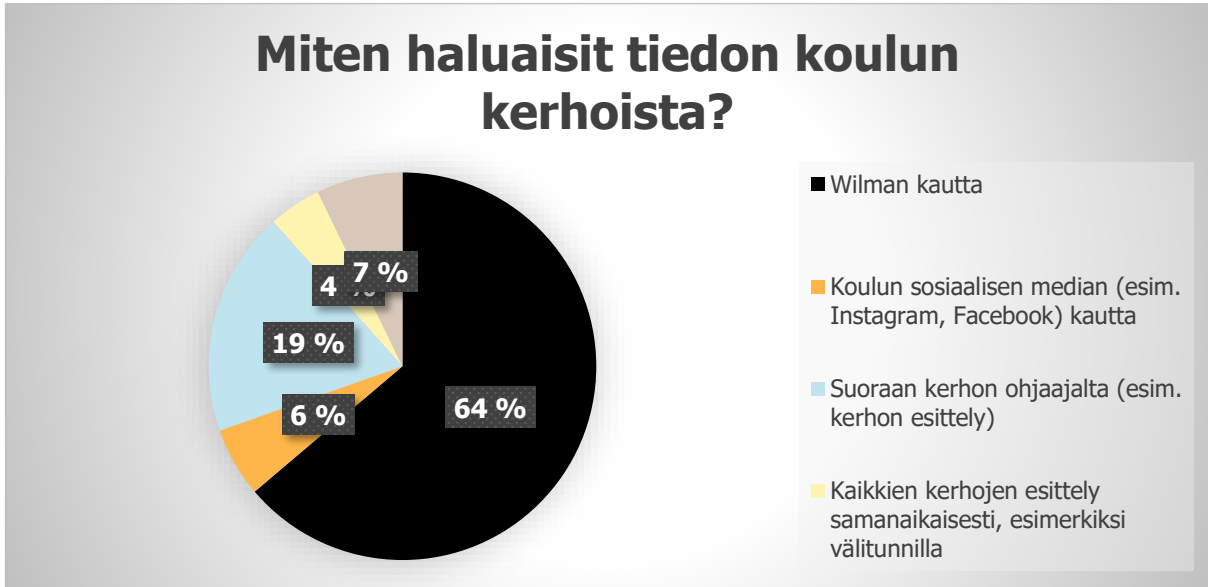
Koulun kerhotoiminta on kaikille ilmaista toimintaa. Lähes kaikki kyselyyn vastanneista tiesivät, etteivät koulun kerhot maksa heille mitään.

Kaavio 8: Tiesitkö koulun kerhotoiminnan olevan ilmaista toimintaa?

Nuoret kokevat, että Wilma, koulun viestintäjärjestelmä, on mieluisin tapa saada tietoa koulun kerhotoiminnasta. Toinen mieluinen tapa olisi saada tietoa suoraan kerhon ohjaajalta. Nuoret eivät olleet kovin halukkaita saamaan tietoa koulun sosiaalisen median kautta. Myöskään niin sanotut kerhomessut, eli esimerkiksi välitunti, jonka aikana esitellään kaikki kerhot, ei ollut haluttu tapa saada tietoa. Muu -valinnan valitsi muutama. Muita toivottuja tapoja olivat kerhoesitteet.

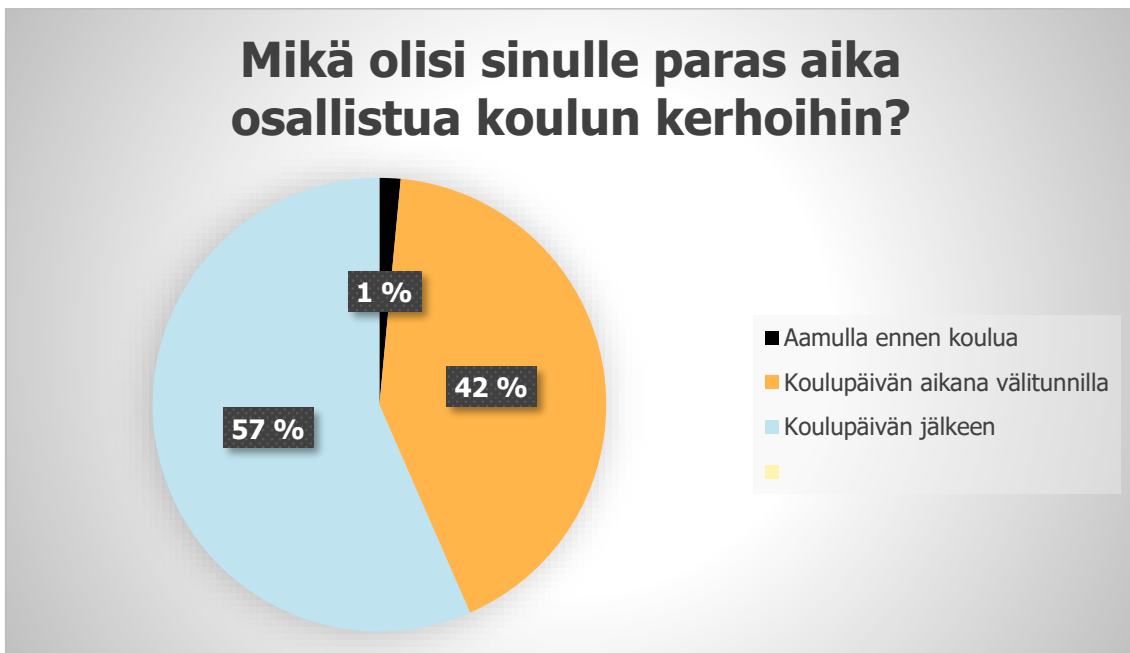
Kaavio 9: Miten haluaisit tiedon koulun kerhoista?

6.3 Toiminnan sisältö ja rakenne

Nuorten mielestä parhaat ajat osallistua koulun kerhotoimintaan ovat koulupäivän jälkeen ja koulupäivän aikana välitunneilla. Vielä useampi oli sitä mieltä, että koulupäivän jälkeen on paras aika osallistua kerhoihin. Aamulla ennen koulua halusi osallistua vain aivan muutama kyselyyn vastannut nuori.

Kaavio 10: Mikä olisi paras aika osallistua koulun kerhoihin?

Nuorilta kysyttiin, osallistuisivatko he mieluummin kerhoon, jonka tekemisen ohjaaja päättää vai jonka tekemisen päättävät ohjaaja sekä osallistujat yhdessä.

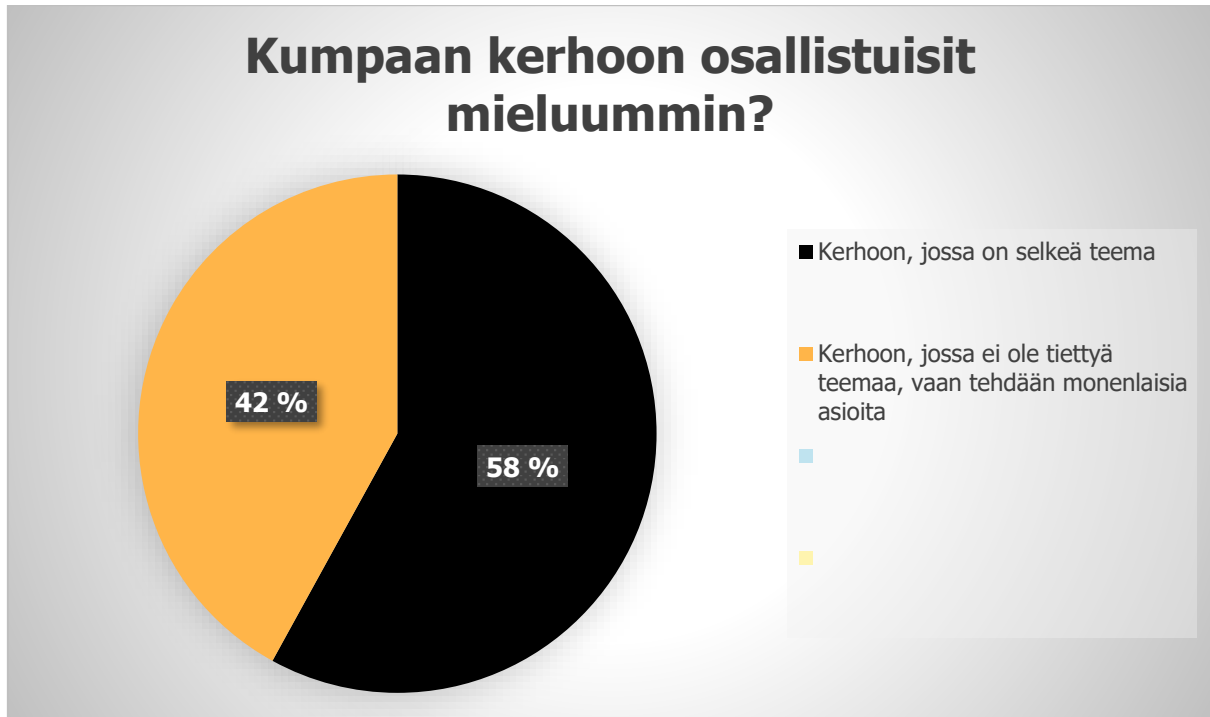
Suurin osa nuorista valitsi näistä vaihtoehdoista kerhon, jonka sisällön päättäisivät osallistujat ja ohjaaja yhdessä. Myös kerhoon, jonka tekemisen ohjaaja päättää, olisi osallistujia, mutta tämän vaihtoehdon valitsi vähemmistö.

Kaavio 11: Osallistuisitko mieluummin kerhoon, jossa ohjaaja päättää tekemisen vai kerhoon, jossa tekeminen päätetään yhdessä?

Kyselyssä kysyttiin, osallistuisivatko he mieluummin kerhoon, jossa on selkeä teema vai vaihteleva sisältö. Vastausten jakaumasta tuli suhteellisen tasainen. Enemmistö kuitenkin valitsisi mieluummin kerhon, jossa on selkeä teema. Kuitenkin myös kerhoon, jossa tehtäisiin vaihtelevasti asioita, olisi ollut osallistujia.

Kaavio 12: Osallistuisitko mieluummin kerhoon, jossa on selkeä teema vai kerhoon, jossa ei ole tiettyä teemaa?

Nuorilta kysyttiin myös, millaisiin kerhoihin he haluaisivat osallistua ja millaisia kerhoja toivoisivat. Eniten nuoria houkuttelivat liikunta- ja kuvaamataidon kerhot. Liikuntateemaiset kerhot nuoret valitsivat kaikkein mieluisimmiksi kerhoiksi.

Myös muut kerhot, joissa tehdään käsillä, kiinnostavat nuoria. Tällaisia ovat esimerkiksi mopo-, kotitalous- ja käsityökerhot. Lisäksi musiikki- ja pelikerhot saivat myös kiinnostusta. Kyselyyn vastanneet nuoret toivoivat myös kerhoja, joissa tehtäisiin erilaisia asioita sen sijaan, että on selkeä teema.

Kyselyn lopuksi nuorilla oli sana vapaa kerhotoimintaan liittyen. Huolestuttavan moni nuori kertoi, että kerhotoimintaa pidetään lapsellisena asiana ja etteivät he tämän takia kehtaa osallistua itseään kiinnostavaan kerhoon. Moni nuori myös kertoi avoimesti, että heillä on jo niin paljon muita harrastuksia, jonka takia koulun kerhot eivät kiinnosta. Moni nuori myös totesi, että on hyvä, kun kerhotoimintaa järjestetään.

6.4 Ohjaajien kyselyn tulokset

Kerhotoiminnan ohjaajat kokivat, että heti koulun jälkeen tapahtuva toiminta vastaisi parhaiten nuorten tarpeita. Toiminta tulisi toteuttaa koululla mahdollisimman rennossa ympäristössä, jotta toiminta eroaisi selkeästi koulupäivän rakenteesta. Toiminnan tulee olla tarpeeksi rentoa,

koska koulupäivän jälkeen ei välttämättä jakseta kovin intensiivistä puuhaa. Monipuolista kerhotarjontaa pidetään erityisen tärkeänä. Myös nuorten ottamista toiminnan suunnitteluun painotetaan kerhojen sisällön rakentamisessa ja suunnitelmien tulee olla joustavia.

Koulun kerhotoiminnan ohjaajat näkevät tärkeänä nuorten saamisen toiminnan pariin. Ohjaajien mielestä nuoria saataisiin kerhojen pariin erityisesti ottamalla nuoret mukaan toiminnan suunnitteluun ja pitämällä kerhot monipuolisina, myös sisällöltään. Ohjaajat painottavat, että vaikka kerhossa onkin teema, on tekemisen oltava vaihtelevaa ja nuorilla oltava vaihtoehtoja, jotta kerho ei tunnu koulutyön jatkeelta. Myös kerhossa tarjottava välipala nähdään isona asiana, koska kouluruokailusta on kerhon alettua aikaa. Mainostaminen ja kerhon ohjaajien oma sitoutuminen ja innostus nähdään avainasemassa olevana asiana, kun halutaan lisätä nuorien saamista kerhojen pariin.

Tulevaisuudessa ohjaajien mielestä tulisi panostaa erityisesti nuorien osallistamiseen. Osallistamisen kautta nuoria saataisiin myös sitoutettua toimintaan paremmin. Ohjaajat myös pohtivat kerhojen periodimaisuutta eli lyhyempiä kerhopätkiä, jolloin nuorten kiinnostus pysyy vielä yllä. Koulun kerhotoiminnan ohjaajat näkevät myös tärkeänä sen, että nimenomaan mukaan saataisiin nuoret, joilla ei ole mitään harrastuksia.

Koulun kerhotoiminnan ohjaajat kokevat toiminnan olevan tärkeää, etenkin pienessä kunnassa kuten Pyhtäällä. Ohjaajat kokevat, että toiminnan kehittämiseksi tulisi saada lisää ohjaajia sekä sitoutettua koko koulun henkilökunta kerhotoimintaan, sen kehittämiseen ja markkinointiin. Tärkeää on olla unohtamatta toimintaan osallistujien osallistaminen. Koulun kerhotoiminnan ei tulisi olla irrallinen osa koulua.

6.5 Analyysi

Nuorten kyselyyn vastauksia saatiin vain puolelta siitä määrästä, joilta vastaus olisi voitu saada. Nuorten vastaukset olivat kuitenkin hyvin samansuuntaisia, joita tukivat tietoperustasta saatu tieto nuorten vapaa-ajan käyttäytymisestä. Näin ollen vastauksia saatiin riittävä määrä kehittävän tutkimuksen jatkamiseen. Myös ohjaajien kyselyyn vastauksia tuli tarpeeksi, koska tämä kysely toteutettiin täydentävänä tutkimuksena.

Tutkimuksessa tarkasteltiin ainoastaan koulun kerhotoimintaan liittyviä seikkoja. Tutkimuksesta ei siis käy ilmi, harrastavatko Pyhtään kunnan nuoret vapaa-ajalla, vaikka eivät osallistuisi

koulun kerhotoimintaan. Nähtävissä on kuitenkin selkeästi se, että moni nuori on joskus aikaisemmin osallistunut kerhotoimintaan. Suuri osa Pyhtään kunnan kerhoihin osallistuneista ovat olleet alakoululaisia (Liite 2). Nuorten kiinnostus on usein muualla kuin harrastamisessa (Salasuo & Tarvainen & Myllyniemi 2021, 37). Koulun kerhotoiminnan ohjaajat pitävät erityisen tärkeänä, että nimenomaan nuoret – ja etenkin harrastusta vailla olevat nuoret – saataisiin mukaan toimintaan.

Oppilaat ovat tietoisia koulun kerhotoiminnasta, kuten siitä, ettei se maksa mitään. Koulujen kerhotoiminta on kaikille osallistujille maksutonta toimintaa (Opetushallitus 2023b). Nuoret toivovat kerhotoiminnasta kerrottavan viestintäjärjestelmä Wilman kautta. Pyhtään kunnassa kerhotoiminnasta tiedotetaan ensisijaisesti viestintäjärjestelmä Wilman kautta (Huutjärven koulu 2023b). Niin nuorten kuin kerhotoiminnan ohjaajien mielestä toiminta tulisi järjestää koululla, jossa nuoret ovat jo valmiiksi koulupäivän päätyttyä ja sen aikana.

Kavereiden osallistuminen harrastukseen on iso syy monelle joko osallistua tai jättää osallistumatta harrastustoimintaan (Valtakunnallinen koululaiskysely 2022, 6). Kuitenkin moni nuori toivoo toisaalta uutta harrastusta (Lasten ja nuorten vapaa-aika tutkimus 2020, 37). Nuorille vertaistuki ja kuuluvuuden tunne on erityisen tärkeää. Tämä voi kuitenkin johtaa siihen, ettei ryhmäpaineen alla tehdä aina sitä mitä haluttaisiin tehdä. (Salasuo & Tarvainen & Myllyniemi 2021, 48–49). Kaikki harrastukset luovat kuitenkin uusia mahdollisuuksia uusille ystävyssuhteille ja kuuluvuuden tunteelle. Tällöin löytyy erityisesti samanhenkisiä ystäviä. Tutustuminen on helpompaa jonkin yhteisen harrastuksen kautta. (Junttila 2015, 157, 179, 181.)

Tutkimuksessa käy ilmi, että nuoret haluavat osallistua ja vaikuttaa osallistumaansa koulun kerhotoimintaan. Osallistuminen luo yhteenkuuluvuuden tunnetta (Stenvall 2021,178). Mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa onkin jokaisen lapsen ja nuoren oikeus (Yleissopimuslasten oikeuksista 60/1991). Osallisuus myös tukee nuorten kasvua ja kehitystä (Stenvall 2021,182–183).

Aikuisten tehtävä on siis luoda mahdollisuus harrastaa ja olla osallisena (Timonen 2022).

Nuoret selkeästi toivovat, että ohjaajat kysyisivät ehdotuksia. Aikuisten tulisikin mieluummin kysyä ehdotuksia ja pohtia yhdessä lapsen ja nuoren kanssa, miten ehdotusta voitaisiin viedä eteenpäin ja mitkä asiat siihen vaikuttavat (Stenvall 2021,181). Koulun kerhotoiminnan tärkein elementti on oppilaiden mukaan saaminen toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin (Kerhokeskus 2013, 21). Myös koulun kerhotoiminnan ohjaajien mielestä tulevaisuudessa tulisi panostaa erityisesti nuorien osallistamiseen.

Nuorille suunnatussa toiminnassa onkin tärkeää saada nuoret osallistumaan koko toiminnan prosessiin. Nuoret tulee ottaa mukaan niin kehittämiseen, suunnitteluun, toteuttamiseen sekä toiminnan arviointiin. Näin toiminnasta saadaan aidosti nuoria kiinnostavaa sekä nuorista lähtöisin olevaa. (Työterveyslaitos 2018, 22.) Kerhotoiminnan ohjaajat kokevat, että nuoria saadaan koulun kerhotoiminnan pariin, kun nuoret otetaan aktiivisesti mukaan toiminnan suunnitteluun. Tätä nuoret selkeästi myös toivovat koulun kerhotoiminnalta.

7 ARVIOINTI

7.1 Luotettavuuden arviointi

Koen tulosten olevan luotettavuudeltaan hyvin suuntaa antavia. Nuorten kyselyyn vastasi vain puolet kohderyhmästä. Kuitenkin vastanneiden nuorten vastaukset olivat hyvin samansuuntaisia, jonka vuoksi arvioisin tulokset ja niiden pohjalta tehdyn kerhomallisuunnitelman olevan hyvä lähtökohta, kun nuorille suunnattua kerhotoimintaa lähdetään kehittämään.

Nuorten kohdalla on kuitenkin huomioitava se, etteivät nuoret aina vastaa totuuden mukaisesti tai esimerkiksi lue kysymystä, jolloin he valitsevat vain jonkin vaihtoehdon. Esimerkiksi muutamit olivat valinneet vastauskohdan ”muu”, mutta olivat vastanneet siihen vain jotain, joka ei vastannut kysymykseen. Näitä oli onneksi kuitenkin vain muutamia koko kyselyssä, joten voidaan katsoa nuorten pääpiirteittäin vastanneen ajatuksella.

Koulun kerhotoiminnan ohjaajat vastasivat hyvin heille suunnattuun kyselyyn. Ohjaajien kyselyiden tuloksia pidän luotettavana ja käyttökelpoisena kehitystyössä, koska moni vastaaja oli selkeästi miettinyt vastauksiaan huolella. Huolellisuus näkyi vastauksien laajuudessa ja tarkkuudessa.

Tämän opinnäytetyön teoriaosuus on koottu suhteellisen uusista ja monipuolisista tietolähteistä. Näin ollen pidän lähteitä luotettavina, ajantasaisina ja tähän opinnäytetyöhön hyvin soveltuvina. Ainoana poikkeuksena tästä pidän koulujen kerhotoiminnan kappaletta 3, 3.1 ja 3.2 joihin tietoa löytyi eniten yli 10-vuotta vanhoista julkaisuista.

7.2 Opinnäytetyön eettinen näkökulma

Opinnäytetyössä teetettyjen kyselyiden vastauksia käytetään ainoastaan opinnäytetyön teossa. Vastauksia on tutkittu vain kokonaisotantana. Kyselyt olivat anonyymeja ja vastaajia yksilöivät tiedot olivat ainoastaan heidän luokka-asteensa sekä koulunsa. Koska jossain kouluissa oppilaita on selkeästi vähemmän, ei vastauksia käsitelty yksilöllisesti vaan kaikki vastaukset tarkasteltiin kokonaiskoonnin avulla. Myöskään ohjaajien kyselyssä ei henkilöitä yksilöiviä asioita kysytty. Kyselyiden vastaukset on säilytetty ainoastaan Webropol -ohjelmassa, eli niitä ei ole erikseen arkistoitu minnekään, ja vastaukset poistetaan heti opinnäytetyön valmistuttua.

Alle 15-vuotaiden huoltajilta ei kysytty kyselyyn osallistumiseen lupaa, koska kysely tehtiin kouluaikana sekä osana koulutyötä. Tavoitteena oli myös kehittää koulun sisäistä toimintaa, jota koulujen kerhotoiminta on. Näin ollen erillistä lupaa huoltajilta ei eettisestä näkökulmasta tarvita. Huoltajia ei muutoinkaan informoitu kyselystä, edellisiin perusteluihin nojaten.

Eettisestä näkökulmasta olisi ollut hyvä, mikäli nuorilta olisi saatu palautetta kyselystä. Palautetta olisi voitu pyytää esimerkiksi kysymysten ymmärrettävyydestä ja kyselyn toimivuudesta. Toisaalta kun kyseessä on lyhyt kysely, ei olisi ehkä kovin mielekästä vastata kyselyä koskevaan palautekyselyyn.

7.3 Itsearviointi

Opinnäytetyöni aihe oli hyvin rajattu ja ajankohtainen. Opinnäytetyöstäni hyötyvät Pyhtään kunnan koulun kerhotoiminnan lisäksi muut vastaavat toimijat. Tulokset ovat yhteisöpedagogin alaa ajatellen arvokkaat.

Kaiken kaikkiaan olen tyytyväinen opinnäytetyöhön aikataulun ja muut tekijät huomioiden. Pysyin suunnitelmassani joitain tutkimusmenetelmiä lukuun ottamatta. Täydentävät nuorten haastattelut täytyi jättää pois aikataulun vuoksi ja kerhonohjaajien haastattelu muuttui kyselyksi samoista syistä. Ajankohta ei ollut ihanteellinen peruskoulumaailmaa ajatellut, mutta pystyin kuitenkin suunnittelemaan sellaiset tutkimusmenetelmät ja -tavat, joiden toteuttaminen oli mahdollista eikä kuormittaisi esimerkiksi koulun opettajia.

Jatkossa minun tulee perehtyä saatekirjeisiin, etenkin kun tehdään kyselytutkimusta. Saatekirjeen ohjeet ja sisältö eivät olleet joillekin täysin selvät ja osaksi tämän takia vastauksia nuorten kyselyyn tuli odotettua vähemmän. Myös olisi hyvä pohtia, onko työyhteisön ulkopuolisen laitama viesti enemmän toive kuin kehoitus. Vastaavassa tilanteessa voisi harkita organisaation johdon olevan taho, joka lähestyy työntekijöitään toiveella osallistua kyselyyn, joka vaikuttaa työpaikan kehittämiseen.

Myös tiedottaminen olisi varmasti voinut olla selkeämpää ja tiiviimmin esitettyä. Aikaa kyselynteon teettämiseen annoin kaksi viikkoa, jonka itse koen olevan sopiva aika. Opettajia muistutin kysely teettämisestä, kun aikaa oli jäljellä vielä viisi arkipäivää. Muistuttamisesta sain kehuja, sillä osa oli ehtinyt koko asian unohtaa.

Vaikka pysyinkin hyvin aikataulussani, kiire näkyy esimerkiksi kappaleen kolme lähteiden vähäisyydessä. Jotkin kappaleet sisältävät omaan makuuni liian paljon tietoa samoilta lähteiltä,

jotta lähteet sai pidettyä tarpeeksi tuoreina. Jossain kohtaa päätin kuitenkin, että en voi käyttää tähän kyseiseen kappaleeseen enempää hyvin rajallista aikaani, vaan oli pakko siirtyä seuraaviin opinnäytetyön vaiheisiin.

Olen erittäin tyytyväinen siihen, etteivät opinnäytetyön teon aikana muuttuneet suunnitelmat vaikuttaneet minuun, vaan pystyin pedanttina ihmisenä joustamaan suunnitelmasta ja tekemään uusia korvaavia suunnitelmia. Olen tyytyväinen armollisuuteen, jota pystyin itselleni antamaan koko opinnäytetyön teon ajan.

7.4 Tilaajan arviointi

Aiheen valinta on tilaajan mielestä onnistunut ja tarpeellinen. Nuorten arjen ajankäyttötavat ja kerhotoiminta on kuvattu hyvin. Erityisesti tilaaja pitää haasteena niitä nuoria, joita ei saada osallistumaan mihinkään harrastustoimintaan.

Tilaaja olisi toivonut vielä lisäerittelyä Pyhtään kunnan eri koulujen kerhotoiminnasta. Myös tilaajan toimesta nähdään harmillisena, ettei vastauksia saatu odotettua määrää. Tutkimuksen toteutus nähdään juuri nuorille sopivaksi.

Tilaaja kokee, että opinnäytetyöllä on tuotettu hyviä, konkreettisia ja toteuttamiskelpoisia ideoita nuorten aktivoimiseksi koulun kerhotoiminnan pariin. Tilaaja pystyy hyödyntämään opinnäytetyössä esille nousseita asioita sekä kerhomalliehdotusta kerhojen toiminnassa ja niiden kehittämisessä.

7.5 Tavoitteiden täyttyminen ja kehittämissuhteet

Koen opinnäytetyön tavoitteiden täyttyneen riittäväällä tavalla. Tavoitteenani oli kehittää Pyhtään kunnan koulun kerhotoimintaa nuorten, erityisesti yläkoululaisten, osalta. Kehittämistä tarvittiin, koska nuoria on ollut vaikea saada mukaan kerhotoimintaan. Kehittäminen tapahtuisi konkreettisesti uuden kerhotoimintamallin kautta. Sain luotua uudenlaisen etenkin nuorille suunnatun kerhomallin yhdistelemällä tutkimuksen analysoituja vastauksia sekä taustateoriaa. Loin toteutettavan kerhomalliehdotuksen, jota kerhon ohjaajat pääsevät testaamaan ja edelleen kehittämään matalalla kynnyksellä. Koen myös toimintamalliehdotuksen olevan nuorisolähtöinen, sillä nuorten kyselyiden tulokset olivat ensisijainen tutkimuksen tarkastelun kohde. Näin ollen voin todeta tavoitteideni täyttyneen hyvin.

Kuitenkin toimintamalliehdotukseni vaatii jatkokehittämistä, kun nähdään, miten se toimii käytännössä. Tärkeää olisi myös kehittää ja muokata koulun kerhotoimintaan liittyviä asenteita, joita näyttää muodostuneen. Moni kokee kerhot olevan vain alakoululaisten juttu ja tällaiseen asenteeseen tulisi pyrkiä saamaan muutosta.

On harmillista, etten pääse itse testaamaan kerhomalliehdotusta (Liite 1) käytännössä, jolloin pystyisin paremmin toteamaan tutkimuksesta saadun tiedon luotettavuuden ja olenko edes kysynyt kaikkia oikeita asioita. Kuitenkin pystyn hyvillä mielin antamaan kerhomalliehdotuksen Pyhtään kunnan kerhotoiminnan koordinaattorille käytäntöön panoa varten. Ehdotusmallia tulian toivottavasti koko ajan kehittämään lisää.

8 POHDINTA

Opinnäytetyön kyselytutkimuksista nousi selvästi esille asioita, joita tulisi jatkossa ottaa huomioon nuorille suunnatussa koulun kerhotoiminnassa. Näiden seikkojen perusteella opinnäytetyön tekijä on luonut kerhomalliehdotuksen Pyhtään kunnalle. Kerhomalliehdotus löytyy opinnäytetyön liitteistä numerolla 1.

Selkeästi ja harmillisesti yksi huomioon otettava syy kerhotoimintaan osallistumattomuuteen, on koulun kerhoihin liittyvät lapsellisuuden mielikuvat. Nuoret kokevat kerhotoiminnan olevan alaikäisille sopivampaa. Nuorten kerhotoiminta voitaisiin siis brändätä uudestaan. Tähän voisi auttaa jo pelkästään nimenvaihdos, jolloin ei käytetä nimeä kerho vaan esimerkiksi nimitystä paja. Asenteiden muutokseen vaikuttaminen vaatii pitkäjänteistä työskentelyä asian eteen.

Nuoret kokevat vahvasti, että kerhojen tulisi tapahtua heti koulupäivän jälkeen tai välituntien aikana koulun tiloissa. Osa nuorista toivoo kerhoissa olevan vaihtuva tema ja osa toivoo selkeää teemaa kerholle. Kuitenkin selkeästi nuoret toivovat saavansa vaikuttaa siihen, mitä kerhossa tehdään. Myös kerhojen ohjaajat näkivät tämän tärkeänä asiana.

Toiminnan markkinoiminen nuorille on ensisijaisen tärkeää. Toiminnan markkinoimisessa tulee ottaa huomioon se, että kerhot tavoittavat niin nuoret kuin heidän huoltajansa. Myös koulun henkilökunnalle tulee tiedottaa selkeästi kerhoista ja niiden sisällöistä sekä keneltä saa tarvittaessa lisätietoja. Wilma-tiedotteet ovat hyviä ja tärkeitä etenkin huoltajien tavoittamisen suhteen, mutta niiden lisäksi tarvitaan esimerkiksi kerhonojia kertomaan kerhoistaan vaikkapa aamunavauksissa.

Ylä- ja alakoululaisten kerhoja ei välttämättä kannata mainostaa samalla tavalla ja nuorten mainontaan pitää panostaa suhteessa enemmän. Myös markkinoinnissa tulee kiinnittää huomiota nuorten mielikuviin kerhotoiminnasta. Oikeanlaisella markkinoinnilla voidaan houkuttaa nuoria mukaan ja muuttaa jopa mielikuvia toiminnasta. Nuorille hyvä mainostamisen kanava on esimerkiksi koulun sosiaalinen media.

Jotta kerhoihin saataisiin houkuteltua niin nuoria kuin uusia kerhonojia, voisivat lyhyemmät kerhoperiodit olla hyvä lähtökohta. Kerhokausi voisi olla esimerkiksi vain kolme kuukautta. Näin kerhon ohjaajien sekä nuorten on helpompi sitoutua kerhoon.

Nuorille suunnatun kerhotoiminnan kehittäminen ja onnistuminen vaativat koko koulun kasvatushenkilökunnan yhteistyötä. Lisäksi yhteistyötä on hyvä tehdä myös esimerkiksi kunnan nuoritoimen kanssa. Koulujen kerhotoiminta on osa koulun toimintakulttuuria, jolloin sen kuuluu myös näkyä koulun arjessa. Myös huoltajien kanssa tulee tehdä yhteistyötä koulujen kerhotoiminnan osalta.

Opinnäytetyöprosessin aikana opin jättämään pois kaikki etukäteen luodut ennakkoluuloni pois ja keskityin vain nuorilta ja kerhonojajilta keräämääni tutkimustietoon. Opin paljon yhteisön merkityksestä, niin hyvässä kuin huonossa, kun tutkitaan nuoriin liittyviä asioita. Kerhomalliehdotus oli suhteellisen helppo muotoilla, koska olin jo kyselyitä tehdessä miettinyt, millaisiin asioihin tarvitsen uutta tietoa nuorilta ja kerhojen ohjaajilta.

Uutta kerhomallia otettaessa käyttöön on tärkeää huomioida erityisen tarkasti tehdyt toimenpiteet ja niiden vaikuttavuus ja toimivuus. Opinnäytetyöni tuloksena suunniteltua kerhomalliehdotusta ei ole vielä kokeiltu, joten se tulee vaatimaan jatkokehittämistä sekä soveltamista. On hyvä huomioida, että nuoret ovat parhaita kehittämään heille suunnattua toimintaa.

Yhteisöpedagogin alalla uusi kerhomalliehdotus hyödyttää monia toimijoita, kuitenkin erityisesti juuri koulun kerhotoimintaa. Nuorten osallistumattomuus kuntien ja kaupunkien järjestämään toimintaan on valitettavan yleistä. Tutkimusten tulosten ja niiden pohjalta syntyneen tuotoksen voidaan pitää hyvin yleistettävänä yhteisöpedagogin toimialalla sekä erityisesti muiden kuntien ja kaupunkien koulujen kerhotoiminnassa.

Seuraavaksi onkin erityisen tärkeää keskittyä kehittämään kerhotoiminnan markkinointia nuorille. Monipuolisella ja nuoria puhuttelevalla mainostamisella saadaan epäilemättä toimintaan mukaan uusia nuoria sekä muutettua vallitsevia mielikuvia koulujen kerhotoiminnasta. Oikeanlaisten markkinointitapojen kehittäminen vaatii omanlaisensa tutkimuksen.

LÄHTEET

- Aunio, Matias & Huotari, Pertti & Kallio, Jouni & Paavola, Leevi 2019. Tutkimusartikkeli: Passiivisesti vietetty ruutu-aika ja sen sisällölliset muutokset sekä yhteydet fyysiseen aktiivisuuteen 7. luokalta 9. luokalle. Viitattu 19.4.2023 https://www.lts.fi/media/lts_vertaisarvioidut_tutkimusartikkelit/2019/lt_2-3_19_tutkimusartikkeli-huotari_lowres.pdf
- Eriksson, Päivi & Koistinen, Katri 2014. Monenlainen tapaustutkimus. Viitattu 29.5.2023. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/153032/Tutkimuksia%20ja%20selvityksi%c3%a4%2011%202014%20Monenlainen%20tapaustutkimus%20Eriksson%20Koistinen.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Eskelinen, Kristiina 2012. Iltapäivätoiminnan osallistumisen tilat ja puhuvat kuvat. Nuorisoseuratutkimus, artikkeli 1/2012. Viitattu 9.4.2023. <https://elektra.helsinki.fi/oa/0780-0886/2012/1/iltapaiv.pdf>
- Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tommi 2012. Demokratiaoppitunti: lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Nuorisoseuraverkosto. Helsinki: Hakapaino
- Harrastamisen Suomen malli -verkkosivut. Viitattu 7.4.2023. <https://harrastamisensuomenmalli.fi/>
- Helminen, Jari 2019. ”Nuorten osallisuuden edistämisen tavoitteet”. Teoksessa Nuorten osallisuuden vahvistaminen teatteri- ja liikunta-alaa yhteiskehittämällä. Diakonia ammattikorkeakoulun julkaisuja 2019. Punamusta Oy, Tampere. Viitattu 13.4.2023. <https://dialogi.diak.fi/wp-content/uploads/sites/8/2019/04/Diak-puheenvuoro-20.pdf#page=47>
- Hiltunen, Leena. Metodina kyselytutkimus. Jyväskylän Yliopisto, oppimateriaali. Viitattu 30.5.2023. <http://www.mit.jyu.fi/ope/kurssit/Graduryhma/PDFt/kyselytutkimus2.pdf>
- Huutjärven koulu 2023a. Huutjärven koulun verkkosivut. Koti. Viitattu 30.3.2023 <https://huutjarvenkoulu.wixsite.com/mysite>
- Huutjärven koulu 2023b. Huutjärven koulun verkkosivut. Kerhotoiminta. Viitattu 17.4.2023. <https://huutjarvenkoulu.wixsite.com/mysite/kerhotoiminta>
- Junttila, Niina 2015. Kavereita nolla – lasten ja nuorten yksinäisyys. Kustannusosakeyhtiö Tammi, EU 2015.
- Jyväskylän Yliopisto 2015. Tapaustutkimus. Viitattu 29.5.2023. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/tapaustutkimus>
- Jyväskylän Yliopisto 2016. Kyselyt. Viitattu 30.5.2023 <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineistonhankintamenetelmat/kyselyt>
- Kalliomaa, Milla 2022. Mannerheimin lastensuojeluliiton webinaari: Koulun kerhotoiminnalla hyvinvointia ja tulevaisuususkkoa. Viitattu 21.4.2023 <https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/koulun-kerhotoiminta/kerhoaineistot/koulun-kerhotoiminnalla-hyvinvointia-ja-tulevaisuususkkoa>
- Kallinen, Kati & Pirskanen, Henna 2022. Lasten ja nuorten tutkimushaastattelu. Gaudeamus. Printon Trükikoda: Tallinna 2022.

- Kallinen, Timo & Kinnunen, Taina 2021a. Tapaustutkimus. Teoksessa Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Toim. Vuori, Jaana 2021. Tampereen Yliopisto: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 2.6.2023. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusasetelma/tapaustutkimus/>
- Kallinen, Timo & Kinnunen, Taina 2021b. Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet. Teoksessa Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Toim. Vuori, Jaana 2021. Tampereen Yliopisto: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 2.6.2023. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullisen-tutkimuksen-ominaispiirteet/>
- Kallinen, Timo & Kinnunen, Taina 2021c. Laadullinen tutkimus ja teoria. Teoksessa Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Toim. Vuori, Jaana 2021. Tampereen Yliopisto: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 3.6.2023. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullinen-tutkimus-ja-teoria/>
- Kallinen, Timo & Kinnunen, Taina 2021d. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat. Teoksessa Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Toim. Vuori, Jaana 2021. Tampereen Yliopisto: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 3.6.2023. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullisen-tutkimuksen-nakokulmat/>
- Kuntaliitto 2023. Kaksikieliset kunnat ja kaksikielisyys Viitattu 30.3.2023 <https://www.kuntaliitto.fi/kunnat-ja-kuntayhtymat/kaksikieliset-kunnat>
- Lahden kaupunki 2023. Koulun kerhotoiminnan käsikirja – tietoa kerhon toteuttajille ja kouluille. Viitattu 9.4.2023. <https://www.lahti.fi/tiedostot/koulun-kerhotoiminnan-kasikirja-kevat-2023/>
- Laitinen, Kristiina 2022. ”Kerhotoiminta on yhteisöllistä hyvinvointityötä”. Mannerheimin lastensuojeluliiton webinaari: Koulun kerhotoiminnalla hyvinvointia ja turvallisuususkkoa. Viitattu 6.4.2023. <https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/koulun-kerhotoiminta/kerhoaineistot/koulun-kerhotoiminnalla-hyvinvointia-ja-tulevaisuususkkoa>
- Lehto, Satu 2021. Koulun kerhotoiminta lapsuuden hyvinvointia rakentamassa – tapaustutkimus koulun kohdennetuista liikuntakerhoista. Kasvatustieteellisiä tutkimuksia 120. Viitattu 7.4.2023. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/334231/lehto_satu_v%C3%A4it%C3%B6skirja_2021.pdf?sequence=1%C2%B4
- Lehtonen, Merja & Rajala, Riitta 2012. Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä koulun kerhotoiminnan laatukortteja valmistelevalle työryhmän muistio. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 7.4.2023 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75371/tr08.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Leskisenoja, Eliisa & Sandberg, Erja 2019. Positiivinen pedagogiikka ja nuorten hyvinvointi. Jyväskylä: PS-kustannus 2019.
- MTV Uutiset 2018. Tutkijat: Tämän verran ruutuaikaa on jo liikaa – voi heikentää lapsen ajattelukykyä sekä muistia. Viitattu 19.4.2023 <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/tutkijat-taman-verran-ruutuaikaa-on-jo-liikaa-voi-heikentaa-lapsen-ajattelukyky-seka-muistia/7092198#gs.vyulkz>

- Nuorisolaki 1285/2016. Finlex. Viitattu 14.4.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>
- Opetushallitus 2023a, Koulujen kerhotoiminnan tukeminen ja kehittäminen 2023. Viitattu 4.4.2023. <https://www.oph.fi/fi/funding/koulujen-kerhotoiminnan-tukeminen-ja-kehittaminen-2023>
- Opetushallitus 2023b, Koulun kerhotoiminta. Viitattu 4.4.2023 <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/koulun-kerhotoiminta>
- Piekkari, Rebekka & Welsh, Catherine 2020. ”Oodi yksittäistapaustutkimukselle ja vertailun moninaiset mahdollisuudet” teoksessa Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Toim, Puusa, Anu & Juuti, Pauli 2020. Gaudeamus Oy: Tallinna 2020.
- Pippuri, Terhi 2021. ”Kuulun ryhmään – opin voin hyvin koulussa.” Teoksessa Kohti lapsen näköistä osallisuutta. Pelastakaa lapset ry. Somero: Suomen Uusiokuori Oy.
- Pyhtään kunta 2023a. Viitattu 30.3.2023. <https://pyhtaa.fi/fi>
- Pyhtään kunta 2023b. Asuminen ja ympäristö. Viitattu 30.3.2023 <https://pyhtaa.fi/fi/asuminen-ymparisto>
- Pyhtään kunta 2023c. Perusopetus. Viitattu 30.3.2023. <https://pyhtaa.fi/fi/kasvatus-koulutus/perusopetus>
- Reivinen, Jukka & Vähäkylä, Leena 2013. Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen. Helsinki: Gaudeamus Oy
- Ristikari, Tiina 2022. ”Yhteisvaikuttavuudella lasten pärjävyyttä rakentamassa”. Mannerheimin lastensuojeluliiton webinaari: Koulun kerhotoiminnalla hyvinvointia ja tulevaisuususkoa. Viitattu 21.4.2023 <https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/koulun-kerhotoiminta/kerhoaineistot/koulun-kerhotoiminnalla-hyvinvointia-ja-tulevaisuususkoa>
- Salasuo, Mikko & Tarvainen, Kai & Myllyniemi, Sami 2021. Harrastamisen äärellä - Lasten ja nuorten vapaa-aika tutkimus 2020. Toim. Salasuo, Mikko 2021. Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja. Hansaprint 2021.
- Stenvall, Elina 2021. ”Lapsen arkinen osallisuus – mistä lapselle syntyy kokemus, että voi osallistua ja vaikuttaa?” Teoksessa Kohti lapsen näköistä osallisuutta. Pelastakaa lapset ry. Somero: Suomen Uusiokuori Oy
- Tilastokeskus 2023. Kuntien avainluvut. Viitattu 30.3.2023 <https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?active1=624&year=2021&active2=SSS>
- Timonen, Johanna 2022. ”Harrastamisen vaikutus”. Mannerheimin lastensuojeluliiton webinaari: Koulun kerhotoiminnalla hyvinvointia ja tulevaisuususkoa. Viitattu 21.4.2023 <https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/koulun-kerhotoiminta/kerhoaineistot/koulun-kerhotoiminnalla-hyvinvointia-ja-tulevaisuususkoa>

Työterveyslaitos 2018. Nuorten osallisuus, työelämä valmiudet ja hyvinvointi -hyviä käytäntöjä, tietoa ja vaikutuksia. Viitattu 14.4.2023 <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136560/Nuorten%20osallisuus%2c%20ty%c3%b6el%c3%a4m%c3%a4valmiudet%20ja%20hyvinvointi%20-%20Hyvi%c3%a4%20k%c3%a4yt%c3%a4nt%c3%b6j%c3%a4%2c%20tieto%20ja%20vaikutuksia.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Valtakunnallinen koululaiskysely 2022. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 19.4.2023. <https://okm.fi/documents/1410845/4059654/2022+koululaiskyselyn+tulokset+15.12.2022.pdf/6ae3376a-4fec-1005-cf10-50c340add9f3/2022+koululaiskyselyn+tulokset+15.12.2022.pdf?t=1671094204184>

Vilka, Hanna 2021. Tutki ja kehitä. PS-kustannus: Jyväskylä 2021. 5 painos.

Yleissopimus lasten oikeuksista 60/1991. Finlex. Viitattu 14.4.2023. https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060/19910060_2

LIITTEET

LIITE 1

KERHOMALLIEHDOTUS

PYHTÄÄN KUNNALLE KOULUJEN KERHOTOIMINTAAN NUORTEN OSALLIS- TUMISEN LISÄÄMISEKSI

Alla oleva kerhomalliehdotus on luotu osana Yhteisöpedagogi (AMK) tutkinnon opinnäyte-työtä. Malli perustuu nuorille ja koulun kerhotoiminnan ohjaajille teetettyjen kyselyiden vas- tauksiin sekä teoriatietoon koulujen kerhotoiminnasta ja nuorten harrastuneisuudesta.

AIKA JA PAIKKA

Paras aika kerhoille on **heti koulupäivän jälkeen** tai **pitkän välitunnin aikana**. Kerhojen toi- votaan tapahtuvan koululla.

KERHOISTA TIEDOTTAMINEN JA MAINOSTUS

Toiminnan markkinoiminen on tärkeää ja tässä tulee muistaa, että **koulujen kerhotoiminta on osa koulun toimintakulttuuria**. Näin ollen jokaisella koulun opetus- ja kasvatushenkilökun- taan kuuluvalla tulee olla tieto tarjolla olevista kerhoista. Tätä tietoa tulisi jakaa oppilaille, niin yleisellä kuin yksilöllisellä tasolla. **Toimintaa tulee myös markkinoida niin, että se tavoit- taisi kaikki koulun nuoret sekä heidän huoltajansa**. Wilma-tiedotteet ovat hyviä ja tärkeitä, mutta niiden lisäksi tarvitaan esimerkiksi kerhonohtajia kertomaan kerhoistaan vaikkapa aa- munavauksissa.

KERHOJEN RAKENNE

Nuorille suunnatuissa kerhoissa suositellaan otettavaksi käyttöön **lyhyemmät kerhoperiodit**, esimerkiksi syys-joulukuu. Tällöin nuori saattaa osallistua matalammalla kynnyksellä, koska hänen ei tarvitse sitoutua pitkäksi aikaa johonkin tiettyyn kerhoon. Kestoltaan lyhyemmät ker- hot saattavat houkutella myös enemmän kerhotoiminnan ohjaajia, jolloin kerhoja saadaan enemmän ja monipuolisemmin tarjolle.

Toiminnan sisältö suunnitellaan ohjaajan ja kerhoon osallistuvien yhteistyönä. Kerholle toivotaan joko selkeää teemaa (kuten liikuntaa) tai vaihtuvaa teemaa. Nuoret kuitenkin toivovat, että pääsevät suunnittelemaan itse, mitä kullakin kerhokerralla tehdään. Nuoria tulee myös osallistaa ohjaamaan joitain kerhon sisältöjä, kuten liikuntakerhossa alkulämmittelyjä.

YHTEISTYÖ

On tärkeää, että harrastusta vailla olevat, ja muista syistä kerhoista hyötyvät nuoret saadaan mukaan koulun kerhotoimintaan. Tässä tarvitaan sitoutumista **kodin, koulun ja mahdollisesti nuorisotoimen väliseen yhteistyöhön**. Kerhoja tulisi markkinoida niistä hyötyville nuorille ja heidän huoltajilleen. On kuitenkin muistettava, ettei koulun kerhoihin voida pakottaa ja toiveena on, etteivät huoltajatkaan tätä tekisi. Yhteistyökumppaniksi olisi hyvä saada Pyhtään kunnan nuorisotoimi, jonka työntekijät tapaavat nuoria myös heidän vapaa-aikanaan ja huomaavat herkemmin vapaa-aikaan liittyvät tarpeet.

MUUTA HUOMIOITAVAA

On tärkeää tiedostaa, että tällä hetkellä pyhtääläiset nuoret näkevät kerhotoiminnan helposti lapsellisena asiana. Kerhoihin liittyvät mielikuvat olisi hyvä saada rikottua. Nuorten kerhoista voitaisiin käyttää kerho nimityksen sijaan jotain muuta nimeä, kuten **pajaa**. Eli ei olisi liikuntakerhoa vaan **liikuntapaja**. Nuorille kannattaa myös selkeästi suunnata omia kerhoja, joihin eivät heitä paljoa nuoremmat pääse. Kerhoja mainostaessa on hyvä myös huomioida, ettei esimerkiksi alkuopetuksen ja nuorten kerhoista kerrota samassa kohtaa.

Välipalan syömisen mahdollisuus on tärkeä osa kerhon aloitusta, mikäli kerhot ovat koulupäivän jälkeen. Parasta olisi, jos kerhorahoista voitaisiin tarjota esimerkiksi välipalapatukoita.

KEHITTÄMINEN

Uutta kerhomalliehdotusta otettaessa käyttöön on tärkeää kirjata tehtyjä toimenpiteitä ja niiden vaikuttavuutta ja toimivuutta. Kerhomalliehdotusta ei ole vielä kokeiltu, joten se tulee vaatimaan jatkokehittämistä sekä soveltamista. On hyvä huomioida, että nuoret ovat parhaita kehittämään heille suunnattua toimintaa.

LIITE 2

14.4.2023 12.39

Valtionavustus - Statsunderstöd

Kerhotoiminta on lisännyt mahdollisuuksia koulussa opitun soveltamiseen
5 (erinomaisesti)

Kerhotoiminta on vahvistanut oppilaiden tunne- ja vuorovaikutustaitoja
5 (erinomaisesti)

Kerhotoiminta on antanut oppilaille mahdollisuuksia luovaan toimintaan
5 (erinomaisesti)

Missä on onnistuttu? Huomioithan vastauksessasi myös koronan mahdolliset vaikutukset toimintaan.

Kerhotoiminta Pyhtään neljässä koulussa on ollut monipuolista ja kerhoihin osallistuminen on ollut aktiivista. Nyt raportoitavan vuoden 2022 aikana kunnassamme oli yhteensä 39 kerhoa, joiden toimintaan osallistui noin 780 oppilasta. Osa koulujen kerhoista on vakiinnuttanut paikkansa osaksi koulun toimintaa, esimerkiksi Robokerho on kiinnostanut oppilaita vuodesta toiseen jo kymmenen vuoden ajan. Uusia kerhoja on aloitettu ja uusia innostavia ohjaajia on tullut toimintaan mukaan. Kyläkoulujen toiminnassa on ollut yhteensä 8 kerhoa, joihin lähes kaikki koulujen oppilaat ovat osallistuneet. Kyläkoulujen osalta kerhotoiminta on yhä suuressa roolissa alueiden harrastustoiminnassa. Kerhojen myötä myös kylien lapset saavat osallistua luovuutta ja osallisuutta tukevaan harrastustoimintaan tutussa kouluympäristössä. Suurin osa kerhoista jatkuu kuluvan lukuvuoden loppuun saakka.

Missä on ollut haasteita? Huomioithan vastauksessasi myös koronan mahdolliset vaikutukset toimintaan.

Yläkoululaisten houkuttelevuus kerhotoiminnan pariin on yhä edelleen haastavaa. Kuten jo aikaisempina vuosina on tullut ilmi, rajoittavia seikkoja ovat kysyttäessä olleet mm. pitkät koulupäivät, aikaa vievät kotitehtävät ja kokeisiin lukeminen, muut harrastukset ja vapaampi ajanviete. Toisaalta yläkouluikäiset osallistuvat nuoristoimen kerhoihin ja avoimeen nuokkariin, joita järjestetään kunnan nuorisotiloissa. Koulupäivän sisällä järjestettävät välituntikerhot näyttävät kiinnostavan myös yläkoululaisia. Näistä esimerkkinä jo kolmatta vuotta toimiva Kuvisväikkä (40 opp.) ja uutuuksena Lepoväikkä (20 opp.), jossa kuunnellaan rentouttavaa musiikkia hämärässä liikuntasalissa jumppamatoilla maaten. Koronan vaikutuksia ei suoranaisesti enää näy kerhotoiminnassa, kokoontuminen on ollut keskeytymätöntä. Yleinen hyvinvointivaje toki heijastelee niin koulun kuin kerhotoiminnankin arkeen. Vähän harrastavia ja tukea tarvitsevia oppilaita ohjataan aktiivisesti mukaan kerhojen toimintaan.

Mitä yhteistyötä kerhotoiminnan toteuttamisessa on tehty?

Kerhojen sisältöjä on suunniteltu yhdessä oppilaiden ja ohjaajien kanssa. Yhteissuunnittelua on tehty yhdessä Pyhtään nuoriso- ja liikuntatoimien kanssa. Koulun kerhotoiminta ja Harrastamisen Suomen malli on saatu siten tukemaan tarjontansa puolesta toistaan. Liikuntakerhoissa on tehty yhteistyötä Etelä-Kymenlaakson Urheiluakatemian kanssa, pienten oppilaiden musiikkikerhoissa Musiikkileikkikoulu Muskatin kanssa ja tanssitoiminnassa Dance Complex -tanssikoulun kanssa. Kyläkouluilla on tiivistä yhteistyötä vanhempainyhdistysten kanssa.

LIITE 3

14.4.2023 12.31

Valtionavustus - Statsunderstöd

Kerhotoimintaa on järjestetty alueilla, jossa on vähän harrastustoimintaa tarjolla lapsille ja nuorille
5 (erinomaisesti)

Kerhotoiminta on tukenut oppilaiden hyvinvointia
5 (erinomaisesti)

Kerhotoimintaa on kehitetty tavoitteellisesti ja oppilaita kuullen
5 (erinomaisesti)

Kerhotoiminnan kehittämisessä on huomioitu lasten ja nuorten harrastus- ja vapaa aikatoiminnan kokonaisuus kunnassa ja kouluissa
5 (erinomaisesti)

Missä on onnistuttu?

Kerhotoiminta on ollut monipuolista ja toiminta oli aktiivista koko syyslukukauden 2021. Epidemiatilanne on ollut rauhallista ja taukoja toimintaan ei ole tullut. Kerhot ovat olleet odotettuja ja niiden tärkeys oppilaiden koulupäivässä on ollut ilmeistä. Nyt raportoitavan lukukauden aikana Pyhtäällä oli 28 erilaista kerhoa, joiden toimintaan osallistui noin 450 oppilasta. Kyläkoulujen osuus kerhoista oli 8 ja osallistujista 90. Uusia kerhoja on aloitettu ja uusia innostavia ohjaajia on tullut mukaan. Oppilaita on ohjattu osallistumaan kerhotoimintaan koulujen hyvinvointiryhmien kautta, sekä toimintaa on räätälöity mm. pienryhmien tarpeiden mukaan. Kyläkoulujen kerhotoiminta on vastannut hyvin alueiden harrastustarpeisiin ja toimintaan osallistuminen on ollut oppilaiden keskuudessa runsasta. Suurin osa kerhoista jatkuu kuluvan lukuvuoden loppuun saakka.

Missä on ollut haasteita?

Yläkoululaisten houkuttelemisen kerhoihin on edelleen haasteellista. Rajoittavia seikkoja ovat kysyttäessä olleet mm. pitkä koulupäivä klo 15 saakka. Toisaalta yläkouluikäiset osallistuvat nuorisotoimen kerhoihin ja avoimeen nuokkariin, joita järjestetään nuorisotilalla. Koulupäivän sisällä, pitkällä välitunneilla järjestettävät kerhot näyttävät kiinnostavan pienten lisäksi myös isompia koululaisia. Kuvisvälkkä, esityksiin tähtäävät lauluvälkät ja koulun luokkien väliset välituntiturnaukset ovat houkutteleet mukaan juuri yläkouluikäisiä. Koulutalon valmentajan vetämät turnaukset ovat rauhoittaneet hyvin myös oppilaiden omia välituntipelejä. Niiden avulla on opittu reilua pelikulttuuria.

Mitä yhteistyötä kerhotoiminnan toteuttamisessa on tehty?

Kerhojen sisältöjä on suunniteltu yhdessä oppilaiden ja ohjaajien kanssa. Yhteisuunnittelua on tehty yhdessä Pyhtään nuoriso- ja liikuntatoimen kanssa, etenkin Koulun kerhotoiminnan ja Harrastamisen Suomen mallin kerhojen yhteensovittamisessa. Liikuntakerhoissa on tehty yhteistyötä Etelä-Kymenlaakson Urheiluakatemia kanssa, pienten lasten musiikkikasvatuksessa Musiikkileikkikoulu Muskatin kanssa ja tanssikerhon toiminnassa 105 Dance Complex -tanssikoulun kanssa. Kyläkouluilla on tiivistä yhteistyötä vanhempainyhdistysten kanssa.

LIITE 4

14.4.2023 12.44

Valtionavustus - Statsunderstöd

Missä on onnistuttu?

Kerhotarjonta on ollut monipuolista. Vuoden 2019 aikana Pyhtäällä on ollut toiminnassa 29 erilaista kerhoa. Kerhoihin osallistui yhteensä noin 550 oppilasta ja he ovat olleet innolla mukana kerhojen toiminnassa. Ohjaajat ovat olleet suurimmaksi osaksi koulujen omia opettajia. Kerhojen toiminta on ollut tavoitteellista, toimintaa ja sisältöjä on suunniteltu yhdessä osallistujien kanssa. Suurin osa kerhoista on järjestetty yli luokkarajojen, huomioiden eri-ikäisten osallistujien tarpeet. Vähän harrastavia ja tukea tarvitsevia oppilaita on ohjattu kerhoihin oppilashuollon kautta. Kerhotoimintaa on järjestetty Pyhtään kunnan eri kyläkoulujen alueilla ja siten mahdollistettu harrastetoimintaa siellä missä sitä muuten ei ole. Toimintaa on järjestetty joustavan koulupäivän mukaisesti ennen koulupäivää, koulupäivän keskellä ja iltapäivällä koulujen jälkeen. Suosituimpia ovat olleet keskellä päivää kokoontuvat alaluokkien liikunta- ja välituntikerhot ja iltapäivällä kokoontuvat harrastekerhot.

Missä on ollut haasteita?

Joihinkin kerhoihin on ollut tulossa paljon osallistujia, kuten esim. liikuntakerhoihin. Jotta liikuntakerhoon pääsivät kaikki halukkaat, sitä järjestettiin kahden ohjaajan voimin. Kuviskerhoryhmiä perustettiin kaksi lisää eri päville. Runsaaseen kysyntään vastaaminen on ollut välillä haasteellista. Vaikeudet ovat tulleet esiin aikataulujen ja ohjaajien lukujärjestysten yhteensovittamisessa. Myös yläkouluikäisten houkutteleminen kerhotoiminnan piiriin on yhä vaikeaa. Kun toimintaa järjestetään yli luokkarajojen, saadaan myös yksittäiset oppilaat osallistumaan toimintaan. Myös koulupäivän sisällä järjestettävä kerhotoiminta näyttää kiinnostavan isompia koululaisia. Koulupäivän sisällä tapahtuva ns. erilainen toiminta tuo vaihtelua koulupäivään, vahvistaa positiivista yhteisöllisyyttä.

Mitä yhteistyötä kerhotoiminnan toteuttamisessa on tehty?

Kerhojen sisältöjä on suunniteltu yhdessä oppilaiden, ohjaajien ja vanhempainyhdistysten kanssa. Aktiivista yhteissuunnittelua on tehty yhdessä Pyhtään nuorisotoimen ja liikuntatoimen kanssa. Yhteistyötä on tehty myös koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Liikuntakerhoissa on hyödynnetty Etelä-Kymenlaakson Urheiluakatemiaan asiantuntemusta ja pienten lasten musiikkikasvatuksessa Musiikkileikkikoulu Muskatintin asiantuntemusta. Kerhojen ohjaajina on ollut opettajien ja nuorisotoimen työntekijöiden lisäksi myös oppilaiden vanhempia.

LIITE 5

SAATEKIRJE, NUORTEN KYSELY

Hei 6.–9.luokkalaisten luokanvalvojat!

Ohessa on linkki kyselyyn, joka on suunnattu 6.–9. luokkalaisille Pyhtään kunnan nuorille. Linkki on osa opinnäytetyön tutkimusta, joka käsittelee **koulun kerhotoimintaa ja sen kehittämistä nuorten osalta Pyhtään kunnassa.**

Toivoisin jokaisen luokanvalvojan huolehtivan, että luokkanne vastaa kyselyyn ennen lukuvuoden päättymistä. **Kysely vie keskimäärin 5–10 minuuttia**, eli pitkästä kyselystä ei ole kyse. Mitä enemmän vastauksia saadaan, sitä enemmän toimintaa pystytään kehittämään.

Mikäli teillä on kyselystä kysyttävää tai sen kanssa on joitain ongelmia, olkaa minuun yhteydessä sähköpostitse kaisa.silander@pyhtaa.fi

Kiitos yhteistyöstänne!

Alla linkki kyselyyn! ->

<https://link.webropolsurveys.com/S/9BAFE22FD7646589>

Lisätietoja kyselystä.

Olen Kaisa Silander, opintovapaalla oleva Pyhtään kunnan koulunkäynnin ohjaaja sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattori. Opintoni ovat edenneet opinnäytetyön tekoon, jonka teen Pyhtään kunnan koulutoimelle. Opinnäytetyöni aiheena on koulun kerhotoiminnan kehittäminen nuorten osalta Pyhtään kunnassa.

Olen tehnyt kyselyn Pyhtään kunnan 6.–9. luokkalaisille nuorille. Nuorten omat näkemykset ja kokemukset ovat tärkeässä roolissa opinnäytetyössäni. Näin ollen vastauksia toivotaan mahdollisimman parhaan lopputuloksen takaamiseksi.

Tiedoksi, että kyselyssä on pitkälti monivalintatehtäviä eli oppilaiden ei tarvitse tuottaa omaa tekstiä, elleivät niin halua.

Yhteistyöterveisin Kaisa Silander

LIITE 6

Seuraava kysely on suunnattu Pyhtään kunnan 6–9 luokkalaisille oppilaille. Kysely käsittelee koulun kerhotoimintaa. Luethan kyselyn kuvauksen ja kysymykset huolellisesti!

Kyselyyn vastaamiseen menee aikaa noin 5-10 minuuttia. Kysely tehdään nimettömästi. * -merkki kysymyksen perässä tarkoittaa, että kyseiseen kysymykseen vastaaminen on pakollista.

Koulun kerhotoiminta on harrastustoimintaa, jonka järjestää koulu. Koulun kerhot voivat koontua ennen koulupäivää, välitunnilla ja koulupäivän jälkeen. Koulun kerhojen ohjaajina voivat toimia opetuksen henkilökunta, kuten opettajat tai jokin opetuksen ulkopuolinen henkilö.

Tämä kysely on osa Kaisa Silanderin opinnäytetyön tutkimusta, jolla pyritään kehittämään yläkoululaisten koulun kerhotoimintaa Pyhtäällä. On siis tärkeää, että vastaat totuudenmukaisesti ja huolellisesti kysymyksiin, sillä vastaustesi perusteella kehitetään nimenomaan yläkoululaisten kerhotoimintaa.

1.Luokkatasosi tällä hetkellä:

- 6
- 7
- 8
- 9

2.Koulusi tällä hetkellä:

- Huutjärven koulu
- Suur-Ahvenkosken koulu
- Hirvikosken koulu

3.Osallistutko koulun järjestämiin kerhoihin tällä hetkellä tai osallistuitko tänä keväänä 2023, mikäli kerhosi on jo loppunut?

- kyllä
- ei

4.Oletko osallistunut koulun järjestämiin kerhoihin aikaisemmin, kuin keväällä 2023?

- Kyllä
- Ei
- En tiedä

5.Mikä tai mitkä asiat ovat olleet syynä siihen, ettet ole osallistunut kerhoon? Voit valita 3 vaihtoehtoa.

- Ei itseä kiinnostavia kerhoja
- Kaverit eivät osallistu kerhoon
- Väärä aika kerholle
- En ole tietoinen koulun kerhoista
- Ei aikaa koulun kerhoille
- Muu, mikä?

6.Mikä saisi sinut kiinnostumaan koulun kerhosta? Voit valita 3 vaihtoehtoa.

- Se, että kaveritkin osallistuisivat
- Kiinnostava kerho
- Kerhon ohjaaja olisi tuttu koulusta
- Kerhon ohjaaja ei olisi koulusta tuttu

- Oikea aika kerholle
- Selkeä tieto siitä, mitä kerhossa tehdään
- Muu, mikä?

7.Oletko saanut tarpeeksi tietoa koulun erilaisista kerhoista?

- Kyllä
- Ei

8.Miten haluaisit tiedon koulun kerhoista?

- Wilman kautta
- Suoraan kerhon ohjaajalta (esim. kerhon esittely)
- Kaikkien kerhojen esittely samanaikaisesti, esimerkiksi välitunnilla
- Koulun sosiaalisen median (Instagram, Facebook) kautta
- Muu, mikä?

9.Tiesitkö koulun kerhojen olevan ilmaisia?

- Kyllä
- En

10.Kumpaan kerhoon osallistuisit mieluummin?

- Kerhoon, jossa on selkeä teema (Esimerkiksi liikuntakerho)
- Kerhoon, jossa ei ole tiettyä teemaa, vaan tehdään monenlaisia asioita (esimerkiksi jollain kerralla liikuntaan, jollain kerralla leivotaan, jollain kerralla katsotaan elokuvaa ja niin edes päin.)

11.Kumpaan seuraavista kerhoista osallistuisit mieluiten:

- Kerhoon, jonka tekemisen ohjaaja päättää
- Kerhoon, jonka sisällön osallistujat ja ohjaajat päättävät yhdessä

12.Mikä olisi sinulle paras aika osallistua koulun kerhoihin?

- Aamulla
- Kesken koulupäivän välituntien aikana
- Koulun jälkeen

13. Mitkä luulet olevan isoimmat syyt, etteivät yläkoululaiset osallistu koulun kerhoihin yhtä innokkaasti, kuin alakoululaiset? Valitse 3 mielestäsi isointa syytä.

- kaverit eivät osallistu kerhoihin
- kerhojen sisältö ei ole kiinnostava
- muita harrastuksia jo paljon
- ei ole aikaa esimerkiksi läksyjen takia
- koulurakennuksessa ei haluta viettää aikaa koulupäivän jälkeen
- ei ole mahdollista osallistua koulukyytien vuoksi
- muu, mikä?

14. Millaiset kerhot sinua kiinnostavat? Valitse alta eniten kiinnostavat kerhot.

- liikuntakerho
- pelikerho
- kuvaamataidon kerho
- musiikkikerho
- luontokerho
- kerho, jossa jokaisella kerralla tehdään erilaisia juttuja
- näytelmäkerho
- kerho, jossa voi tutustua uusiin kavereihin
- muu, mikä? Nimeä niin monta kuin haluat, hyviä ideoita tarvitaan aina!

15. Muita ajatuksia, joita sinulle herää koulun järjestämästä kerhotoiminnasta?

(vapaa sana)

LIITE 7

SAATEKIRJE, KERHONOHJAAJIEN KYSELY**Hei Pyhtään kunnan koulun kerhotoiminnan ohjaajat!**

Ohessa kysely, joka on suunnattu kaikille Pyhtään kunnan koulun kerhotoiminnan ohjaajille. Kysely on osa Yhteisöpedagogin opintoja Humanistisessa ammattikorkeakoulussa tekevän Kaisa Silanderin opinnäytetyötä, jonka aiheena on **koulun kerhotoiminnan kehittäminen nuorten osalta**. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa nuorille suunnattu **kerhomalliehdotus**.

Osana opinnäytetyön tutkimusta on kerhon ohjaajien kysely, joka keskittyy erityisesti tulevaisuuteen. Myös nuorille on tehty oma kyselynsä. Nuorten kysely on opinnäytetyön tärkein tutkimus. Kerhonohtajien kysely täydentää ja antaa toisen näkökulman toiminnan kehittämiseksi.

Kyselyn viimeinen vastauspäivä on **5.6.2023**. Kyselyyn vastaaminen vie noin **10–30 minuuttia**. Voit tarvittaessa tallentaa kyselyn ja jatkaa sen tekoa myöhemmin. Kyselyt ovat nimettömiä ja niitä käsitellään ainoastaan tämän opinnäytetyön teon yhteydessä.

Mikäli kyselyssä ilmenee ongelmia, olethan yhteydessä opinnäytetyön tekijään sähköpostitse kaisa.silander@pyhtaa.fi

Alla linkki kyselyyn ->

<https://link.webropolsurveys.com/S/5D7BAE9E34EB3D9A>

LIITE 8

Kysely Pyhtään kunnan koulun kerhotoiminnan ohjaajille

Seuraava kysely on suunnattu Pyhtään kunnan koulun kerhotoiminnan ohjaajille. Kysely on osa Yhteisöpedagogin opintoja Humanistisessa ammattikorkeakoulussa tekevän Kaisa Silanderin opinnäytetyötä, jonka aiheena on koulun kerhotoiminnan kehittäminen nuorten osalta. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa nuorille suunnattu kerholliehdotus.

Kyselyn viimeinen vastauspäivä on 5.6.2023. Kyselyyn vastaaminen vie noin 10–30 minuuttia. Voit tarvittaessa tallentaa kyselyn ja jatkaa sen tekoa myöhemmin. Kyselyt ovat nimettömiä ja niitä käsitellään ainoastaan tämän opinnäytetyön teon yhteydessä.

Jokainen vastaus on tärkeä, kiitos ajastasi!

Mikäli kyselyssä ilmenee ongelmia, olethan yhteydessä opinnäytetyön tekijään sähköpostitse kaisa.silander@humak.fi

1. Millä tavalla rakennetut kerhot (aika, paikka, kerhon sisältö) vastaisivat mielestäsi nykyajan nuorten vapaa-ajan tarpeita?
2. Miten tulevaisuudessa nuoria saataisiin lisää koulun kerhotoiminnan pariin?
3. Mihin sinusta nuorille suunnatussa kerhotoiminnassa pitäisi panostaa jatkossa?

4. Mitä muita ajatuksia sinulla herää nuorille suunnatusta koulun kerhotoiminnasta?